

Títol: Drets i deures de la premsa en un món en conflicte

Subtítol: Anàlisi del paper de la zona en el periodisme de guerra i de la realitat a la qual s'enfronten els corresponents

Curs: 2n Batxillerat C

Modalitat: Ciències Socials

Col·legi: Escola Intermunicipal del Penedès

Foto de la portada: Sandra Balsells (Guerra dels Balcans)

Per mi fer aquest treball de recerca ha estat tot un repte. Des de ben petita sempre he observat amb admiració aquelles persones que arriscaven les seves vides per informar sobre una guerra, sobretot les dones que eren capaces d'aventurar-se en un món d'homes+per fer-ho. Més d'un cop he espantat a la meua mare dient-li que m'encantaria anar a l'Afganistan o a algun país en conflicte per presenciar amb els meus propis ulls com s'escriu la història. Mai se sap, però crec que finalment aquest no és el meu camí a seguir, la meua mare pot estar tranquil·la. No obstant, per a mi ha estat un plaer poder plasmar aquesta admiració en aquest treball, gràcies al qual he pogut investigar el paper d'aquests professionals en la història i sobretot la contribució que han fet les dones a l'hora de narrar-la. Unes dones lluitadores que han sabut guanyar-se el respecte dels seus companys de professió, fins aconseguir un tracte igualitari, tot i trobar-se en molts cassos en països on són menyspreades pel fet de ser dones.

Voldria agrair la ajuda del Jordi Castellà, el meu tutor de TREC, que ha dedicat moltes hores a llegir-se i rellegir-se el treball, sempre amb un gran optimisme i simpatia. Així com al Carles Espinach, un gran professor i millor persona encara, que va ser qui va confiar en mi gairebé sense coneixem i va animar-me a fer aquest treball. A més, tot i deixar de ser el meu tutor, ha seguit aconsellant-me i ajudant-me amb tot el que ha pogut, gràcies Carles. Vull donar-li les gràcies a la Carlota Garcia per ajudar-me amb el disseny de la portada i a la meua amiga Maria, per acompanyar-me als debats i entrevistes, sé que m'acompanyaria a la fi del món si li demanés. També m'agradaria agrair a la Sandra Balcells i el Nico Valle la seva amabilitat i disposició per fer les entrevistes, contar amb dos professionals com ells ha sigut tot un honor i m'ha ajudat moltíssim a enriquir el meu TREC. Finalment, voldria fer un agraïment especial a la Roser Oliver per la seva predisposició, ajuda, amabilitat i preocupació perquè tot sortís bé, sense ella aquest treball no hauria estat possible.

0. Introducció	6
1. Història	
1.1 Mite de Marató	9
1.2 Anàlisi de Xenofont.....	10
1.3 Guerra de les Gàlies (Juli Cèsar).....	12
1.4 Cròniques i llibres de cavalleries.....	13
1.5 I i II Guerra Mundial	16
1.6 Guerra del Vietnam.....	18
1.7 Guerra de les Malvines (Pool).....	21
2. Actualitat	
2.1 Diferència entre les guerres segons l'interès	22
2.1.1 Guerres oblidades	24
2.2 Negocis de guerra.....	27
2.3 Manipulació de la informació	29
2.4 Fotografies que marquen la història del SXX.....	33
2.5 Agències	40
2.6 Premis.....	44
3. Paper de la Dona a la història.....	46
4. Entrevistes	
4.1 Roser Oliver	51
4.2 Nicolàs Valle	54
4.3 Sandra Balsells	56
4.4 Debat al CCCB (M. Carrasco, S. Aranda i L. Nachawati)	59
5. Realitat dels corresponsals de guerra.....	65
6. Diferències entre homes i dones.....	70
7. Conclusions	73
8. Bibliografia.....	79
9. Annexos	80

Aquest treball tracta sobre els periodisme de guerra, especialment sobre el paper que han tingut les dones corresponsals en aquesta professió, com han narrat elles la història a partir de la seva visió de la realitat i com s'han integrat en un món predominat per homes.

Els periodistes de guerra, coneguts popularment com a corresponsals de guerra, són aquelles persones que s'encarreguen de cobrir les històries relacionades amb un conflicte bèl·lic, intentant transmetre els sentiments i les emocions que es viuen en una zona en conflicte per mitjà d'històries més humanes.

Durant la història la seva manera d'informar a anat variant, per això he fet un repàs a la història per veure quina ha estat l'evolució i la importància dels corresponsals depenent dels diferents esdeveniments que han hagut de cobrir i també depenen dels interessos que tenien. En l'apartat d'història he analitzat les diferents etapes de la història on els corresponsals de guerra han tingut un paper molt rellevant. Començant per la primera referència que tenim de corresposnal: el mite grec de Marató, fins a finals del segle XX amb la Guerra de les Malvines, passant per la *Anàbasi* de Xenofront, la Guerra de les Gàlies narrada per Juli Cèsar, *Les Cròniques* tant populars a l'Estat Mitjà, la I i II Guerra Mundial i la Guerra del Vietnam.

El segle XXI està sent una època marcada pel boom de les imatges de guerra als mitjans de comunicació, a causa del creixement de les noves tecnologies i conseqüentment de la facilitat de comunicació sobre el que passa als diferents països en conflicte. No obstant, no se'n parla de totes les guerres de la mateixa manera. Per això, he volgut investigar la diferencia que existeix entre les guerres segons l'interès mediàtic o polític que despertin. I així, poder parlar sobre les guerres oblidades, conflictes que han passat desapercebuts davant dels ulls occidentals, i descobrir perquè no s'informa de aquestes guerres.

ent, tots els conflictes amaguen uns interessos, he analitzat els diferents negocis que sorgeixen a partir d'un conflicte i qui són els màxims beneficiaris. Per tal d'amagar aquests interessos les grans potències pressionen els periodistes per tal de manipular la informació segons les seves necessitats, en aquest treball he volgut descobrir fins a quin punt els periodistes poden explicar el que realment veuen a les guerres i quina pressió reben per part dels poders polítics o les multinacionals, és a dir, si realment existeix la llibertat d'expressió en aquest ofici. Per demostrar que a diferència de la informació que es pot manipular fàcilment, les imatges són més difícils de manipular i alhora més recordades per tots, he analitzat les principals imatges que han marcat la història del segle XX, unes imatges que han sabut descriure la realitat del moment. Finalment, dins d'aquest anàlisi més actual d'aquesta professió, he volgut fer un repàs de les agències periodístiques més importants i dels premis que s'atorguen als millors reportatges i a les millors fotografies de guerra.

Principalment, he volgut descobrir la realitat a la que s'enfronten els corresponsals de guerra en el seu dia a dia, la seva part més humana i no tant professional. He volgut saber els motius que els han portat a dedicar-se a aquesta professió, quin impacte psicològic té en ells la realitat a la que s'enfronten en un conflicte bèl·lic, quins sentiments experimenten, quines relacions s'estableixen entre ells, quines tasques es poden dur a terme... Tota la part més humana que normalment no se'n parla.

Les dones han estat l'eix principal del meu treball de recerca, per tant he analitzat el paper de les corresponsals de guerra a la història. Des de referents històrics, com la primera dona que es va dedicar a aquesta professió on només hi havia homes, fins a les grans figures mediàtiques actuals.

profundament quines són les diferències entre
esta professió, investigant si existeix algun tipus
de discriminació sexual, sobretot en països on la religió islàmica té un
pes molt important i descobrint doncs, les avantatges i inconvenients
que té ser dona en aquesta professió.

Per obtenir la informació del la realitat dels corresponents de
guerra i de la diferència entre els homes i les dones he volgut obtenir
informació de primera mà. Realitzant entrevistes a grans professionals
del periodisme de guerra com són la Roser Oliver, el Nicolàs Valle i la
Sandra Balsells. Així com assistint a debats, per conèixer l'opinió de la
Mayte Carrasco, el Samuel Aranda i la Leila Nachawati. He basat
aquests apartats a partir de les seves experiències i opinions, perquè
volia una informació directa i de primera mà, i què millor que a partir del
testimoni de professionals com ells, que han assistit als principals
conflictes actuals.

Per poder accedir ràpidament a les diferents pàgines webs que he
anat citant durant el treball he creat una pàgina web:
www.123miweb.com/defensoresdelaveritat on és pot llegir tota la
informació del treball i accedir fàcilment a les pàgines web
mencionades.

Finalment, he intentat explicar totes les conclusions a les que he
arribat a partir de realitzar aquest treball de recerca, sobretot a partir de
les entrevistes. Per tal de comprovar si he obtingut tota la informació
que esperava, quines dificultats he trobat i si realment el resultat
compleix amb les meves expectatives.

El primer personatge històric que es pot relacionar amb la figura del corresponsal de guerra el trobem a l'època clàssica, en el mite de Marató. El personatge de Filípides, el protagonista d'aquest relat mitològic, és el primer referent històric que tenim d'una persona que té com a missió transmetre informació sobre una guerra.

A l'Antiga Grècia, a 42 quilòmetres aproximadament d'Atenes es trobava la plana de Marató on es van enfrontar l'Imperi Grec amb l'Imperi Persa. Aquests últims havien promès que si guanyaven als grecs anirien a

Atenes per sacrificar els nens, violar les dones i saquejar la ciutat. Com a conseqüència d'aquesta amenaça, les dones gregues esperaven impacients, a la ciutat d'Atenes, saber si els seus marits guanyaven o perdien la batalla, ja que havien acordat que si no tenien notícies de la victòria grega abans de la posta del sol (24 hores després de que comencés la batalla) elles mateixes matarien els seus fills i es suïcidarien després.

Afortunadament per elles, els grecs van guanyar la batalla però els hi va costar més temps del previst i per tant patien perquè les seves dones no se'n assabentessin a temps i matessin els nens i acabessin amb la seva pròpia vida després.

El general de l'exèrcit atenenc Milcíades el Jove va decidir enviar un missatger perquè arribés el més ràpid que pogués a Atenes per donar la notícia de la victòria grega. El jove missatger, anomenat Filípides, va haver de recórrer una distància d'uns 42 km, després d'haver estat tot el dia combatent per poder donar la notícia a les dones gregues.

corrien les dones i els seus fills va córrer tant
menor temps possible que quan va arribar va
caure esgotat i abans de morir només va poder dir: «Victòria».

Aquest mite, ens mostra la importància en la història de la figura
d'aquest personatge que transmet el resultat de les guerres, el seu
desenvolupament, els interessos de cada part... el que coneixem
avui com a corresponsal de guerra.

2.2 Anàbasi de Xenofont

El primer document datat que trobem sobre la descripció d'una
guerra amb una finalitat ja pròpia del corresponsal de guerra és a
l'*Anàbasi* de Xenofont, un deixeble de Sòcrates nascut a Atenes l'any
428 aC.

L'*Anàbasi*, també coneguda popularment com *La retirada dels deu
mil* té un alt interès històric. L'obra està escrita en tercera persona
per tal de aportar imparcialitat i objectivitat a l'hora d'explicar els fets.
L'autor utilitza un estil senzill i fàcil de llegir perquè busca la
comprensió dels seus lectors, per poder transmetre la notícia a un
públic extens. En molts casos fins i tot el text es torna emotiu al
parlar d'un tema tan cru com es la guerra, per transmetre totes les
sensacions que viu. És per això que podem relacionar aquesta obra
de Xenofont amb la que realitzen avui en dia els corresponsals de
guerra.

l'expedició dels mercenaris grecs a càrrec de que oficialment era una expedició contra els pírides, en realitat es tractava d'un atac contra el seu propi germà Artaxerxes II de Pèrsia. El general Clearc d'Esparta coneixia la missió vertadera i va conduir als mercenaris a la plana de Cunaxa a uns 60 km de Babilònia, on els estava esperant l'exercit reial persa. Els mercenaris grecs van fracassar i es van haver de retirar després de la mort de Cir el Jove. Xenofont a causa de la traïció de molts caps grecs, Clearc entre d'altres, va passar a ser un dels caps de l'expedició i va guiar la retirada dels grecs cap a Armènia.

Allà van aconseguir arribar a la colònia grega de Trebisonda per arribar en vaixell fins a Crisòpolis, on el grup dirigit per Xenofont va entrar al servei de Seutes II rei dels odrisis.

En aquesta part de l'obra, Xenofont descriu amb molta cura els llocs per on va passar i els diferents costums dels pobles, fent un èmfasi especial en els tracis. Xenofont es convidat pel general espartà Timbró perquè s'uneixi al seu exèrcit per lluitar contra els sàtrapes i en la seva obra explica com va participar en el saqueig de la propietat del persa Asidates. Al col·laborar amb els espartans, va ser desterrat d'Atenes i va seguir al servei de Timbó i els seus successors fins que va lluitar amb els espartans a Coronea. Finalment, va quedar-se a viure a Èlide, amb la seva dona Filèsia i els seus fills. Aquest indret es troba molt a prop de l'Olimpia i Xenofont realitza una llarga descripció com a bon periodista, després d'haver informat sobre tantes batalles.

es (Juli Cèsar)

La Guerra de les Gàlies va ser una batalla que va enfrontar la Gàlia amb l'imperi romà. Segons els historiadors, Juli Cèsar, líder de la República Romana, va dur a terme aquest atac a la Gàlia per potenciar la seva carrera política i militar. L'obra més destacada d'aquest líder romà va ser *De Bello Gallico*, que és qualificada com una font històrica de gran importància, on Juli Cèsar actua com a reporter de guerra al narrar els esdeveniments d'aquesta batalla.

Aquesta obra és la primera mostra que tenim de manipulació de la informació per beneficiar els interessos del propi autor. Escrita en un llatí de gran perfecció sintàctica, Juli Cèsar la va utilitzar com a propaganda davant del Senat i del propi poble de Roma. En *De Bello Gallico* es pot observar una descripció tècnica de l'exèrcit (organització, tàctiques, tècniques i armament) i també una descripció de la realitat quotidiana a la que s'enfrontaven dia a dia els soldats romans. A més, l'autor realitza una descripció detallada d'aspectes socials i culturals, com ara l'organització social i militar, la religió o la llengua dels seus propis territoris i d'aquells que anava conquerint.

pot ser considerada com la d'un historiador. La intenció no era aquesta, sinó que transmet la realitat de forma subjectiva segons els seus interessos, convertint-la en un element de propaganda i un informe dels processos de la guerra pel Senat. Per tant, totes les afirmacions, sobretot les relacionades en l'àmbit polític cal analitzar-les de manera crítica. Com passa actualment amb les informacions, ja que les diferents influències polítiques i econòmiques les distorsionen al seu propi benefici.

2.4 Cròniques i llibres de cavalleries

Anys després, la informació es segueix manipulant alhora de narrar la història, en aquest cas la història de Catalunya. En les *Quatre grans cròniques* els monarques veuen una oportunitat per explicar la seva política i promocionar la seva persona. Escrites a finals del segle XIII i durant el segle XIV tenen com a finalitat oficial era deixar constància dels fets que volien tenir valor didàctic.

Les *Quatre grans cròniques*: la *Crònica de Jaume I*, la *Crònica de Bernat Desclot*, la *Crònica de Ramon Muntaner* i la *Crònica de Pere el Cerimoniós* presenten unes característiques comunes.

Les quatre grans cròniques, quadre d'Antoni Tàpies.

de guerra, els autors van viure directament en i així aporten més credibilitat a les seves obres, allunyant-se de les cròniques medievals i els llibres de cavalleries que partien d'un passat remot.

Tot i així, hi ha una característica que les allunya de la figura del corresponsal de guerra, els autors no busquen l'objectivitat, sinó el to heroic i el sentiment patriòtic ja que tota la narració està influenciada pel teocentrisme que regnava en el pensament de l'època.

Les cròniques proporcionen un seguiment i una comprensió de la societat catalana en tots els seus aspectes: social, econòmic, polític, militar i cultural. Cada autor té uns trets característics per narrar la realitat de l'època:

Llibre dels fets o Crònica de Jaume I

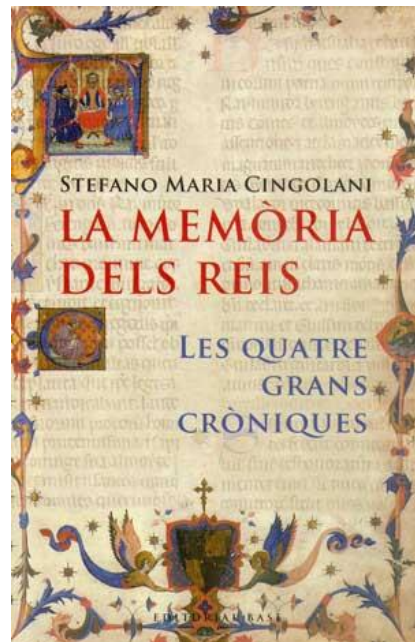
- No cau mai en la ingenuïtat medieval pel que fa a una ingenuïtat desmesurada o popular, no obstant mostra una gran devoció religiosa, sobretot per la mare de Déu.
- Narra aspectes de la seva vida íntima i personal, tot coment com el turmenten els sentiments i remordiments de tenir una amant i un fill bastard.
- Descriu les batalles de manera àmplia i detallada, explicant les seves estratègies i narrant escenes molt cruels on l'heroi del combat sempre és ell.
- Aporta un gran sentiment de patriotisme i exposa una gran satisfacció per l'esforç realitzat per les noves conquestes, com València i Mallorca.
- Hi ha parlaments en estil directe i espontani amb un llenguatge casolà i un xic groller. El lèxic és molt ric en termes militars i de patrimoni però també utilitza expressions populars, refranys i frases fetes per fer la crònica propera al lector.

lot

- Destaca pel seu esperit cavalleresc. Al descriure Pere el Gran, l'autor destaca totes les característiques que l'apropen a l'idea d'un bon cavaller: coratge, heroisme, fidelitat... Es dona molta importància a l'ofici de la cavalleria, sobretot a la cortesia d'aquests. Tot i així, les descripcions de les batalles són molt sanguinolentes i crues.
- Gran sentiment religiós i de pietat, es mostra sobretot en escenes dedicades a la verge de Montserrat.
- Gran nombre de descripcions molt precises, sobretot per expressar l'estat d'ànim i l'evolució dels personatges, allunyant-se dels personatges plans de l'època medieval.
- Afegeix anècdotes i vocabulari popular per fer més amena la lectura als lectors.

La Crònica de Ramon Muntaner

- L'autor té present els herois èpics i cavallerescos de la literatura francesa, tot imitant l'estil d'aquestes novel·les.
- Ramon Muntaner és un gran narrador d'escenes de guerra, on també destaca l'heroïcitat dels seus enemics, però només si són nobles.
- Per atreure al lector utilitza hipèrboles i un llenguatge molt col·loquial, ple de refranys i frases fetes.
- Gran sentiment patriòtic i defensa sobretot de la llengua catalana.
- L'autor mostra una gran admiració cap als reis catalans ja que considera que els millors monarques del món són els del casal d'Aragó.

ser escoltada en comptes de llegida, és amb més valor literari. Durant tota l'obra el

llenguatge és directe com ho seria en una conversa.

- L'autor tenia una finalitat política ja que en les seves narracions són molt subjectives a favor dels seus interessos. Per exemple, els derrotats sempre perden molts soldats i els botins són molt abundants.

La Crònica de Pere el Cerimoniós

- L'autor té una obsessió per descriure la història de manera exacta i per fer-ho es basa en els documents oficials per parlar dels fets que ell no ha viscut.
- Pere el Cerimoniós pretén justificar la seva actuació com a rei. Potència el paper de la monarquia contra la noblesa i li dona prestigi davant de la burgesia i del poble.
- És el primer rei que destaca trets personals, com per exemple: com va vestit, com és físicament, les seves extravagàncies i sobretot destaca el seu caràcter recte i dur.
- Utilitza una prosa seca, acurada i perfeccionista que reflecteix sobretot el seu caràcter aspre i terrible. L'obra està escrita en diferents idiomes en funció de qui parla: provençal, aragonès i castellà.

2.5 I i II Guerra Mundial

Durant la Primera Guerra Mundial els periodistes van col·laborar amb l'exèrcit i van difondre a la població falses històries heroiques per mantenir l'entusiasme a la rereguarda i fomentar l'odi entre les potències contrincants.

Però al finalitzar la guerra, la població europea va descobrir l'engany i conscients de que havien sigut manipulats, van perdre la confiança en la premsa escrita.

Guerra el món del periodisme va quedar dividit
armació. Els estats totalitaris van utilitzar els

mitjans de comunicació com a plataforma per fer-se propaganda i
d'aquesta manera controlar tot el sistema informatiu del país.

En canvi, en els territoris lliures, com ara Anglaterra, la premsa
gaudia de llibertat d'expressió a l'hora de comunicar les seves
informacions.

Durant la Segona
Guerra Mundial es van
utilitzar els mitjans de
comunicació com a arma
de propaganda, un clar
exemple és Hitler que va
utilitzar diverses
tècniques de persuasió
per manipular el seu

Periodista de les PK durant la II Guerra Mundial

poble. Des d'abans de que comencés la guerra, el Ministeri de
Propaganda Alemany contava amb milers de
companyies de propaganda, anomenades PK. Goebbels, ministre de
propaganda, volia integrar el seu cos de cronistes i reporters de
guerra a la Wehrmacht, però finalment els corresponents membres
de les PK van haver de complir el seu servei militar. Les PK estaven
formades per ex membres de les forces armades alemanyes, molts
dells veterans de la Primera Guerra Mundial i la seva funció era
estimular als soldats del front i la rereguarda i mantenir en alt la
moral de la població, així com intentar desmoralitzar a l'enemic per
mitjà dels seus articles.

**Periodistes cobrint la II Guerra
Mundial**

Havien de clarificar les raons per les quals es realitzaven les operacions militars de l'enemic i ocultar els plans d'Alemanya. Durant la invasió dels alemanys a França, les PK van instal·lar altaveus als

carrers per comunicar als ciutadans francesos que

Alemanya no tenia res en contra d'ells, per tal d'evitar possibles revoltes.

En avançar la guerra les PK van haver de realitzar missions des del propi front de batalla fins que van arribar a ser un entitat de tropa, gairebé que on hi havia un soldat alemany i havia un fotògraf, periodista, cronista o locutor de radio.

Espanya també va ser influïda per aquesta tendència europea. La influència de la propaganda ens els mitjans de comunicació es va fer cada vegada més gran a causa del moment històric que estava vivint el país, la guerra civil. Durant aquest conflicte, tant la zona republicana (amb el Ministeri de Propaganda) com en la zona nacional (amb la Delegació de Premsa i propaganda) es van crear organismes oficials dedicats exclusivament a la propaganda.

2.6 Guerra del Vietnam

La guerra del Vietnam va marcar un punt d'inflexió en la historia del periodisme de guerra; de fet, és pot definir com la guerra més visual que ha existit. Mai abans els corresponents havien tingut tantes facilitats per fer la seva feina i poder contemplar totes les cares d'un conflicte, fins i tot les més crues i desagradables.

Units va donar permís a un gran nombre de
dir al camp de batalla.

Va ser la primera guerra on les fotografies en color i la televisió van ser-hi presents massivament, generant una gran allau d'imatges que encara avui es recorden i que formen part de la història universal, ja que són reconegudes inclús pels no aficionats a la història militar. La televisió va permetre que les històries explicades per la premsa fossin creïbles davant dels ulls dels espectadors.

Els periodistes podien informar des de la mateixa línia del front i això va permetre la retransmissió de tot tipus d'imatges impactants i desagradables. Moltes de aquestes imatges van guanyar nombrosos concursos audiovisuals, tant

Guerra del Vietnam, bombardejos.

de fotografies com de reportatges televisius. Dos clars exemples que ho reflecteixen són la fotografia d'una nena despullada fugint dels bombardejos de napalm i el vídeo de l'oficial sud vietnamita executant a un presoner amb un tir al cap.

Els corresponents estaven integrats dins de les unitats militars per realitzar la seva feina. No obstant, aquests periodistes no havien de seguir cap tipus de normes que limitessin la seva activitat. No només eren traslladats amb els mitjans militars, sinó que eren protegits de manera directa per que poguessin aconseguir els seus objectius informatius, per tal de que poguessin oferir una bona propaganda del seu país, en aquest cas els Estats Units.

Guerra del Vietnam, dones fugint.

Els espectadors dels Estats Units van observar des de les seves cases la evacuació de les seves ambaixades, és a dir, la incapacitat del seu país per guanyar la guerra.

D'altra banda, els periodistes també van mostrar la addicció de alguns militars a la droga, la corrupció de aquests i en general els crims contra la humanitat que va cometre el seu propi exèrcit.

Aquestes imatges van fer reflexionar al país i a l'opinió pública internacional. Les autoritats es plantegen quin és el nombre de morts que pot arribar a suportar l'opinió pública i arriben a la conclusió de que els comunicats oficials no poden contradir el espectacle televisiu. I es llavors quan s'utilitza per primera vegada el terme "font mediàtica" de la guerra.

En definitiva, la participació del periodista va ser tant gran que els Estats Units es van atrevir a acusar als mitjans de comunicació de ser els veritables causants de la derrota nord-americana.

Motiu pel qual les coses van canviar per els corresponsals de guerra a partir d'aquest conflicte.

Malvines (Pool)

Va ser el primer conflicte on es van posar en practica les conclusions extrems a partir de la guerra del Vietnam per part de les autoritats. A més d'enviar les millors tropes britàniques per cobrir el conflicte, van crear un sistema per controlar els periodistes. El propi ministeri de defensa anglès va triar als disset periodistes que van ser transportats, allotjats i protegits en vaixells militars.

Militars llegint el diari durant la Guerra de les Malvines

Per enviar les informacions utilitzaven els mitjans tecnològics dels vaixells. Com a conseqüència de la convivència amb els soldats i de aquesta necessitat per retransmetre la informació, els periodistes van acceptar sotmetre totes les seves informacions a la censura militar. A més, aquesta informació era escassa a causa de estar tant lluny del front de batalla i de tenir com a única font els propis soldats.

De aquesta manera les autoritats podien manipular la informació a partir de la censura militar i donar la imatge que els interessava a la resta del món que seguia el conflicte pels mitjans de comunicació. Per tant, es pot afirmar que la imatge que es va donar de la guerra de les Malvines va ser irreal. Es van ocultar grans derrotes i errors per part de l'exèrcit britànic. Aquest sistema de manipulació de la informació en un conflicte bèl·lic va ser anomenat com a %model de les Malvines+o comunament com a %sistema de les pool+.

No totes les guerres són donades a conèixer davant l'opinió pública. Els mitjans de comunicació, pressionats pels governs o simplement buscant la notícia que pot interessar al lector, oient o espectador, parlen de algunes guerres, mentre que d'altres són oblidades o relegades a un segon pla.

El món encara té una visió molt occidental de la realitat. El poder principal, econòmic i informatiu, el tenen els Estats Units i els països europeus i ells són qui decideixen de quines guerres cal parlar-ne i com. Com va dir Samuel Aranda, fotògraf de renom, guanyador del World Press Photo 2011, en un debat al CCCB a la que vaig assistir: %El nostre gran error és pensar que la nostre societat és el model a seguir+ i en aquell debat mateix, Leila Nachawati, activista hispano-síria, va concloure dient: %Occident molts cops pensa que ha de manipular per solucionar els problemes del món i no és així+.

Les guerres que nosaltres coneixem, anomenades %guerres mediàtiques+ són aquelles on les potències principals hi estan implicades o tenen interessos en el territori, per tant envien els seus mitjans per cobrir les notícies que es produeixin. Mentre que altres guerres, provocades moltes vegades per aquestes mateixes potències, passen desapercebudes al no tenir un seguiment mediàtic per part dels mitjans de comunicació dels països occidentals.

Per tant, podem dir, que principalment només es parla de aquelles guerres que afecten directament a occident. Com em va comentar la Roser Oliver, corresponsal de guerra per tv3 durant set anys: %Sempre parlem de les guerres que afecten a occident. Per exemple, la guerra dels Balcans perquè estava al cor de l'Europa i totes les grans mediàtiques: La guerra del Golf, la de l'Afganistan... Guerres on estan implicats directament els Estats Units+.

els poders polítics implicats intenten manipular l'opinió pública per justificar els seus actes i obtenir el suport de l'opinió pública.

D'altra banda, molts conflictes bèl·lics que tenen lloc a Àfrica o Àsia (i anteriorment també a Sud Amèrica) no reben una cobertura proporcional a les dimensions del seu conflicte i consegüentment, no reben ajuda per part de cap organisme internacional, ja que no es veuen pressionats per l'opinió pública.

Actualment encara és té una visió global molt racista, conscient o inconscientment es pensa que es tracta de països primitius on la violència és el pa de cada dia per sobreviure i mentrestant, occident continua vivint tranquil·lament quan la majoria de vegades aquests conflictes són causats per ells. Ja que, moltes vegades l'origen d'aquest conflicte es troba a partir de les polítiques colonials portades a terme per Europa i els Estats Units.

Aquests conflictes amaguen els interessos de les companyies occidentals per aconseguir el control de l'explotació de recursos humans o naturals, com

Refugiats del Congo a causa de la Guerra del Coltan

ara el petroli o l'extracció de recursos: diamants, coltan.. Aquest últim cas, el del coltan l'explicaré detalladament al següent apartat, ja que la guerra del coltan a la República Democràtica del Congo ha sigut una de les principals guerres oblidades de la història, així com una de les més cruentes i encara avui, segueix el conflicte sense que ningú faci res.

els interessos de les grans potències mundials, en a un bàndol o a un altre, per obtenir-ne benefici, sense explicar-ho a occident ja que això podria embrutar la seva imatge.

No obstant, hi ha mitjans de comunicació més independents, que seguint l'objectiu pur del periodisme, intenten denunciar aquestes situacions i aportar informació a la resta del món perquè puguem saber que està passant. Cada cop però, hi ha menys mitjans independents ja que fer aquests reportatges és molt car, com explicaré en el punt dels negocis de guerra, els preus en tota guerra és disparen i per aquests mitjans, que ja prou tenen amb la censura que molts cops pateixen, fer front a aquests costos cada cop és més difícil.

Per tant, podem dir que no totes les guerres tenen la mateixa repercussió mediàtica, sinó que depèn dels interessos dels països d'occident que tots puguem conèixer o no el que està passant al món realment.

3.1.1 Guerres oblidades

Les guerres oblidades són aquelles guerres que no són explicades en els mitjans de comunicació, ja que no afecten directament a les principals potències mundials, o bé perquè a aquestes no els interessa que se'n parli. Perquè quedi més clar què és una guerra oblidadada ho explicaré per mitjà d'un exemple. Un clar referent de guerra oblidadada és el conflicte de la República Democràtica del Congo, conegut popularment com a guerra del coltan.

han heretat les seves fronteres a partir d'una conferència a la Conferència de Berlin al 1885 per les antigues potències colonials. Actualment, perduda la importància estratègica que van tenir aquests països en temps de la guerra freda, Àfrica troba que els seus recursos en comptes de ser explotats pel benefici de la població, són el motiu i el finançament dels conflictes que afecten al continent. Darrera el tràfic d'armes i de matèries primes s'amaguen importants interessos econòmics internacionals i aquest és un motiu massa poderós com per deixar que aquests conflictes surtin a la llum pública.

El Congo posseeix el 80% de les reserves mundials de coltan, amb la seva explotació la riquesa hauria de ser abundant al país, en canvi, les guerres són la tònica diària. L'enfrontament entre ètnies, la pobresa i l'esclavitud són els principals problemes d'un país ric en coltan, un material imprescindible per la fabricació de les noves tecnologies, com ara els telèfons mòbils. Mentre que molts afirmen que el conflicte del Congo prové de la rivalitat entre ètnies (els hutus i els tutsis), la realitat és que es tracta d'un conflicte econòmic que implica a les principals potències mundials.

L'origen del conflicte el trobem al 1998 quan Uganda i Ruanda van conquerir el país. Fins al 2003 van morir més de quatre milions de persones, ignorades per la premsa internacional i pels països occidentals. Al 2003 la ONU va aconseguir que es firmés un acord de pau i a finals de 2006 es van celebrar unes eleccions democràtiques on va sortir escollit l'actual president Joseph Kabila. Per reactivar l'economia després de tant anys d'enfrontaments va oferir als països europeus i als Estats Units l'explotació de les seves matèries, però no va obtenir resposta. Qui va contestar a la seva oferta va ser Xina, qui va oferir el 30% dels beneficis a canvi de l'explotació dels seus jaciments, això suposava molts més beneficis pel país dels que oferien anteriorment els països occidentals.

President Kabila oferta dels xinesos la guerra es va personatges que ha causat massacres en la població civil a estat el rebel Laurent Nkunda, un general tutsi que compta amb el suport de Ruanda, un país que rep ajudes per part de grans potències occidentals com: Regne Unit, Bèlgica, Holanda i França, que tenen interessos en les reserves del coltan del Congo.

D'altra banda, paral·lelament acusen a les multinacionals com a causants de reactivar el conflicte, dient que és una guerra dirigida per les empreses per aconseguir el domini dels materials de la zona. Aquestes multinacionals occidentals estan extraient milers de tones de minerals d'alt valor sense pagar res al govern del Congo i alhora estan finançant diverses guerrilles de diferents parts del país per seguir extraient els minerals sense control.

Les principals víctimes d'aquest conflicte són els civils, a part de les nombroses morts, actualment hi ha 1350000 desplaçats a l'interior del país. A més, les dones i les nenes són sistemàticament violades i utilitzades com a arma de guerra i els nens utilitzats com a soldats de guerra o per treballar a les mines de coltan, perquè són els únics que caben en elles. Al nord de la ciutat de Goma, es troben la majoria dels campaments per als desplaçats, una ciutat on actualment els conflictes s'han reactivat fortament i les notícies sobre aquest país segueixen sense aparèixer en els mitjans occidentals.

La guerra del coltan és un cal exemple de guerra oblidada, però no és la única. Una pàgina web on he pogut trobar la majoria de les guerres oblidades és:

http://www.elmundo.es/documentos/2003/04/guerras_olvidadas, una pàgina que recomano llegir ja que apareixen les guerres ben explicades i amb dades realment interessants.

En totes les guerres hi ha algú que treu profit, algú que fa negoci amb el patiment de tantes persones. Com he comentat anteriorment, els preus es disparen a totes les guerres. Els periodistes o fotògrafs amb els que he pogut parlar, m'asseguren tots que en una guerra tothom aprofita per fer diners: els hotels, els taxistes, els traductors, el menjar... Tot té un cost molt superior ja que els recursos són escassos i la desesperació de les persones fa que acceptin pagar uns preus desorbitats.

Moltes empreses occidentals s'amaguen darrera del context d'una guerra per seguir explotant els recursos de països pobres sense obligació de portar una part del seu benefici al país. És a dir, depenent dels seus interessos afavoreixen un bàndol o un altre per treure'n profit.

Però si parlem de negocis de guerra, el principal és sense cap dubte la venda d'armes. La indústria armamentística mou més de 150.000 milions de dòlars a

Tancs militars a Irak

l'any segons la UNESCO i cada vegada són més els països que fabriquen aquest material. Al món existeix un arsenal de gairebé 650 milions d'armes, que equival a una arma per cada deu persones. Als Estats Units cada any surten al mercat més de set milions d'armes, el seu lideratge és clar i més quan observem que 44 companyies de les 100 principals són nord americanes i concentren el 60% del negoci mundial.

companyies de la indústria armamentística són :
(EUA), Boeing (EUA) i Northrop Grumman (EUA),
aquest últim és el constructor número un en bucs de guerra.
Aquestes dades reflecteixen clarament el que ens va dir el Sergi
Aranda al CCCB: No podem anar donant lliçons pel món. Mentre
ells inverteixen en educació (països en conflicte), occident inverteix
el doble en armes per assegurar els seus negocis+

Al 2009 el creixement de la indústria armamentística va ser només
del 9%, i no pas per efecte de la crisi mundial en el sector, sinó per
les retirades de les tropes aliades d'Irak. Una guerra que havia
provocat un creixement del 60% en la indústria de les armes a partir
del 2006.

A Espanya per això no ens quedem gaire enrere, com em
comentava la Roser Oliver: Espanya per exemple fabrica moltes
armes, en indústria d'armament som molt forts. Després anem a
pacificar els llocs quan estem venent armes perquè la gent es mati+.
En el top 100 d'empreses productores d'armament i de tecnologies
pel sector hi apareixen dues empreses espanyoles: Navantia i Indra.
Navantia és una societat pública dedicada pràcticament a la
construcció naval militar, és a dir, creant grans bucs de guerra.
Ocupa la posició número 45 del top 100 amb una facturació anual
d'uns 1.500 milions d'euros. D'altra banda, Indra és una empresa
dedicada a les tecnologies de la informació que obté un 23% del seu
benefici de les ventes vinculades a la defensa, més concretament
uns 582 milions d'euros. Aquest últim any ha passat d'ocupar la
posició número 65 a la número 84.

En totes les guerres sempre hi ha algú que intenta treure'n profit.
Des de les pròpies empreses locals que pugen els preus dels seus
serveis fins les grans multinacionals armamentístiques que aprofiten
aquests conflictes per fer negoci.

informació

La manipulació de la informació és present en el nostre dia a dia, però s'accentua notablement en el context d'una guerra. Una frase que crec que defineix molt bé aquesta manipulació la va dir Samuel Aranda al debat que ja he comentat anteriorment: %El problema és que quan quatre barbuts surten al carrer i cremen una bandera americana surt a tots als mitjans com a que en aquell país és dominat per l'islamisme extrem+. En una guerra i més, en una guerra mediàtica, un dels poders que està en joc és el de la informació i posseir-lo significa tenir el suport de la gent.

Per una banda, els governs implicats en un conflicte intenten tenir un control absolut dels mitjans de comunicació per justificar les seves decisions. Durant la història hem vist com a partir de la guerra del Vietnam, on l'opinió pública americana es va posicionar en contra del seu propi govern al veure les barbaritats que es cometien, els governs van instal·lar el sistema de les pool, que prenen l'excusa de protegir els periodistes per tal de mostrar-los només el que el govern creia que havien de veure. Actualment, els periodistes de països implicats en una guerra, per exemple els americans que acabo de comentar, pateixen molta pressió per part del seu govern. Un govern que ha enviat a milers de soldats a un país llunyà i que ha de justificar davant dels seus ciutadans la invasió d'aquell terreny. A Yemen per exemple, no disposen dels mitjans de comunicació que tenim a l'occident, allà els grans defensors de la llibertat d'expressió són els poetes, que van recitant pels pobles les seves denúncies. Uns poetes que són perseguits per les tribus que recolzen el règim, ja que com passa a occident el govern ha de fer que callin per assegurar el seu poder sobre la població. Però no només la manipulació d'informació és produeix en països en conflicte, com comentava Mayte Carrasco (corresponsal de guerra) al debat del CCCB: %Les retallades en llibertat d'expressió es fan també a occident, a Espanya per exemple li diem propietat intel·lectual+.

mitjans de comunicació mostren sovint només la realitat que pot interessar als seus consumidors. Com va dir la Mayte Carrasco: %Els periodistes marxem corrents quan cau la última bomba, molta costat molt trobar informació dels països àrabs, els mitjans han deixat de parlar-ne després de les revolucions+ i com després afegia el Samuel Aranda: %Els mitjans molts cops et volen portar cap a un model d'informació molt més... en definitiva, que ven més una matança que el primer casament després de la revolució+ (fent referència a una de les seves fotografies que vaig tenir el plaer de veure a l'exposició del World Press Photo al CCCB).

Però no només els mitjans de comunicació manipulen la informació, els propis periodistes involuntàriament al redactar les seves cròniques també ho fan. Com em comentava la Roser Oliver (periodista de TV3 i excorresponsal de guerra), molts cops al resumir la informació per una peça d'un minut i mig per televisió, ells mateixos estan manipulant, ja que es centren en una cosa concreta, és queden a la superfície de la notícia. Per això molts cops, les imatges principals (l'avanç dels fronts o la conquesta de ciutats) les aporten els mitjans internacionals principals i els mitjans més petits, com TV3 on ella treballa, fan peces més humanes, més properes a la situació dels ciutadans.

La tecnologia té un paper molt important en l'evolució d'aquesta manipulació. Les xarxes socials com %twitter+ i %facebook+ o programes com %youtube+ estan jugant un paper molt important en les revolucions que se estan produint als països àrabs actualment. Com va comentar Leila Nachawati: %Abans era més fàcil manipular la informació o no parlar sobre algunes guerres. Per exemple, no hi ha cap tipus de document gràfic de la matança que es va produir a Síria al 1982, en canvi, avui en dia hi ha moltíssimes imatges i vídeos de les revolucions actuals.

l'impacte de les xarxes socials és
 tacions històriques que s'estan produint s'han
 organitzat per mitjà de twitter, mentre que els mitjans tradicionals del
 país segueixen sense cobrir la notícia+. Però com tota innovació cal
 anar amb compte i vigilar fins a quin punt ens poden servir per
 conèixer la veritat i fins a quin punt els propis governs utilitzen
 aquestes tecnologies per manipular també, com va dir la Leila
 Nachawati: %No és realisme pensar que el ciberactivisme és només
 per el bé+. Una pàgina web que mostra la importància dels blogs
 periodístics és <http://www.despuesdelaprimavera.cccb.org>, una
 pàgina creada en motiu de l'exposició del Samuel Aranda on
 diversos periodistes i %bloggers+ habituals de tot el món donen la
 seva opinió sobre la situació actual dels països àrabs després de les
 revoltes, anomenades popularment com a %Primavera àrab+ i sobre
 quin paper han jugat les xarxes socials en totes aquestes revoltes.

La Mayte Carrasco va dir: %El
 fotoperiodisme va més enllà del
 que expliquen els mitjans
 convencionals+. És cert, però la
 Sandra Balsells m'explicava que

**Foto guanyadora del World
 Press Photo 2011, feta per
 Samuel Aranda**

les imatges també es poden
 manipular, només cal
 descontextualitzar-les, és a dir,
 només canviant el peu de pàgina ja estem manipulant la informació
 d'aquesta foto. Per demostrar-m'ho em va explicar una anècdota: %Es
 va publicar una fotografia on es veia una biblioteca destruïda a
 Croàcia, hi apareixia una noia mirant els llibres i intentant recuperar-
 los. Al peu de foto posava alguna cosa així com: %Una chica croata
 recuperando libros en una biblioteca de Croacia+. En principi el lector
 no té perquè sospitar d'aquesta fotografia, no tenim manera de saber
 com s'està enganyant amb aquesta imatge. Però resulta que aquesta
 %muchacha croata+era jo. Jo vaig anar a una biblioteca a fer fotos, on

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

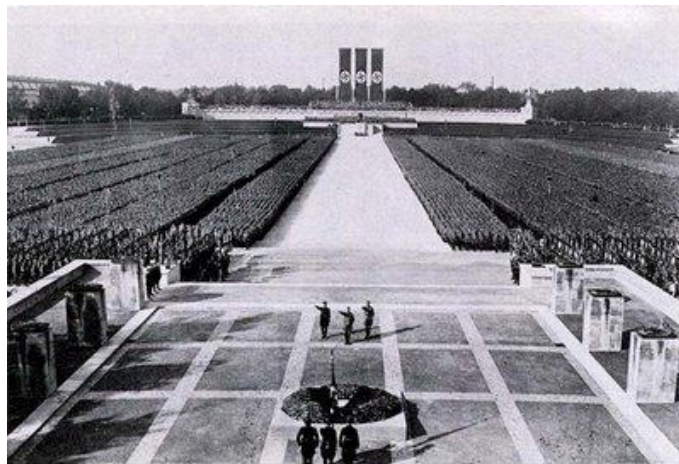
estava xafardejant, recollint llibres... Llavors, un
em va fer una foto i va manipular el peu de
foto dient que jo era una "chica croata". Si hi ha voluntat de enganyar,
manipular és molt fàcil amb la fotografia. El que passa és que jo crec
que un bon fotògraf, informador o periodista no ha de tenir la voluntat
de manipular, però manipular és molt fàcil. +

Hi ha molta diferència entre la informació local i la internacional,
cada part explica la realitat segons la seva conveniència. La
informació dependrà si prové de fonts del govern o de activistes
contraris al règim, per tant, per informar de la manera més objectiva
possible els periodistes han de distanciar-se i analitzar totes les
fonts. Per acabar m'agradaria fer-ho amb una frase que va dir
Samuel Aranda al debat del CCCB que crec que resumeix molt bé
com aquesta voluntat periodística de mostrar la realitat és veu
alterada pels propis esdeveniments: "En moments històrics
s'absorbeix l'actualitat, acabes fent allò que la indústria periodística et
demana".

Marquen la història del sXX

Els corresponents de guerra especialitzats en fotografia han plasmat amb les seves càmeres imatges que descriuen la història de la humanitat, convertint-se en icones de diverses generacions.

1934: The Nuremberg Rally

Aquesta fotografia va ser acumulada com a propaganda nazi per plasmar el poder de l'exèrcit alemany com una imatge de fortalesa i invulnerabilitat. Tal com ja anuncia Hitler en el *Mein Kampf*, utilitza la propaganda per difondre els ideals del nacional-socialisme. Després de la presa de poder dels nazis al 1933, Hitler va crear un Ministeri d'Il·lustració Pública i Propaganda encapçalat per Joseph Goebbels amb la funció d'assegurar que el missatge nazi sigues comunicat arreu del món.

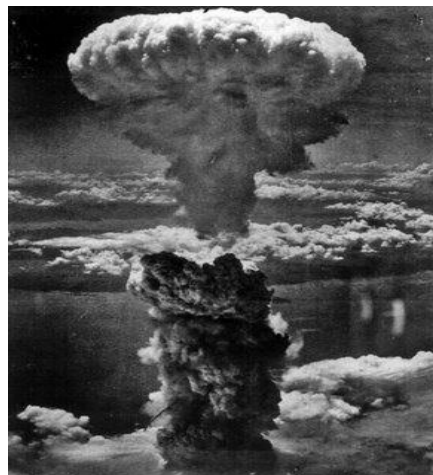
Pearl Harbor

89 Burning ships in Pearl Harbor drydocks, 7 December 1941

La Armada Imperial Japonesa va llençar el seu atac a Pearl Harbor a l'illa de Oahu a Hawaii. L'atac va ser dirigit cap a la Flota del Pacífic de la Armada dels Estats Units i va ser planejat per l'almirant Isoroku Yamamoto com l'inici de la Campanya del Pacífic de la Segona Guerra Mundial. La opinió pública dels Estats Units va interpretar l'atac com un acte de traïció i es va unir fortament contra l'exèrcit japonès.

1945: Nagasaki

Després de que el 6 d'agost una bomba atòmica assassinés a més de 80.000 persones a la ciutat japonesa de Hiroshima, tres dies més tard una segona bomba llençada per l'exèrcit dels Estats Units a Nagasaki. L'explosió va provocar que la calor arribés a varis milers de graus i la gran radiació va destruir tot al seu voltant.

PDF
Complete

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Aquesta fotografia va ser feta per Victor Jorgensen el 14 d'Agost del 1945 i porta com a títol *Petó de comiadament a la guerra*. En ella es pot veure com un soldat de la marina d'USA li fa un petó apassionat a una infermera, aquests personatges no eren parella, sinó que eren dos desconeguts que es van trobar allà al finalitzar la guerra. La fotografia es considera una representació de l'exaltació i la passió que significa tornar a casa després de tant de temps i sofriment, així com la alegria

1960: La famosa fotografia del Che Guevara

Anomenada *Guerriller heroic*, aquesta fotografia va ser feta per Alberto Korda el 5 de Març de 1960 quan Guevara tenia 31 anys. Segons l'Institut de Maryland (Estats Units) és la fotografia i icona gràfica més famosa del segle XX, a més de ser la imatge més reproduïda de la història.

Eddie Adams, fotògraf de guerra, va ser l'autor de aquesta fotografia que mostra l'assassinat d'un guerriller del Vietcong per part del cap de policia de Saigon. Va ser presa el 1 de Febrer de 1968 i en ella es mostra com la policia de Saigon mata cruelment a un home que no es pot defensar ja que porta les mans lligades a l'esquena. Gràcies a aquesta fotografia l'autor va guanyar el premi Pulitzer, però va quedar tant afectat emocionalment que va deixar el món del periodisme de guerra.

1969: Biafra

El fotògraf de guerra Don McCullin va plasmar el sofriment dels més de 900 nens que vivien en un campament a Biafra. Després de que els Igbos de l'oest de Nigèria es van declarar independents, Nigèria va iniciar un bloqueig al país de Biafra que va causar la mort de més d'un milió de persones, principalment per gana.

PDF
Complete

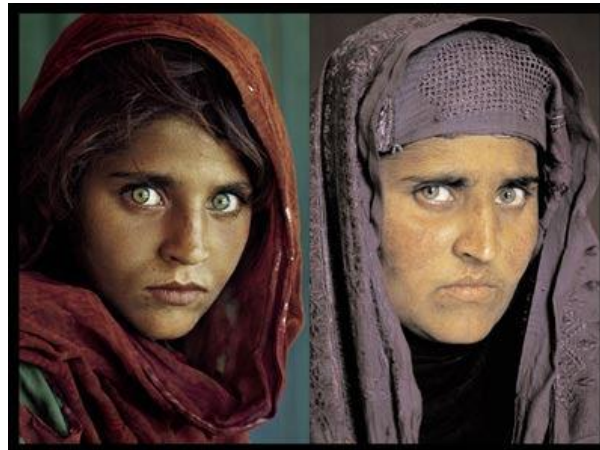
*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

El 8 de Juny de 1972 un avio d'USA va bombardejar la població de Trang Bang. Allà es trobava Kim Phuc una nena de nou anys que amb la seva roba en flames va sortir corrents fora de la població. El fotògraf Nic Ut va fer la famosa imatge i després va portar a la noia a l'hospital. La fotografia mostra la profunditat del sofriment, la desesperança i el dolor humà en la guerra. Actualment, aquesta noia viu a Canadà i presideix la Fundació Kim Phuc que es dedica a ajudar als nens víctimes de la guerra i es ambaixadora de l'UNESCO.

1984: La nena afgana

Ghabart Gula fa ser fotografiada quan tenia 12 anys pel fotògraf Steve McCurry al Juny de 1984 al Campament de Refugiats Nasir Bagh de Pakistan durant la guerra contra la invasió soviètica. La fotografia va ser portada del National Geogràfic un any després i degut a l'expressiu rostre d'aquells verds es va convertir en una de les portades més famoses de la revista.

la noia durant 17 anys, fins que al gener de 2002 es va casar amb una dona de 30 anys. Sharbat Gula viu en un petit poblat de l'Afganistan i és una dona tradicional, casada i amb tres fills.

1989: El home del tanc de Tiananmen

Aquesta fotografia, feta per Jeff Widener, mostra un home anònim que es va tornar mundialment conegut al ser fotografiat davant diversos tancs durant la revolta de la Plaça de Tiananmen al 1989 a Xina. L'home es va mantenir dret i sol mentre els tancs avançaven cap a ell. A mesura que se'n aproximaven, l'home feia senyals perquè marxessin i tot i que el tanc va intentar esquivar-lo, ell es va interposar novament al seu camí com a mostra de fortalesa.

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

de Berlín

Al 1945 al finalitzar la Segona Guerra Mundial, els vencedors van ocupar i dividir el territori alemany. Les potències no es podien posar d'acord sobre les polítiques d'ocupació a causa dels seus sistemes d'organització oposats (capitalisme i comunisme). Amb la construcció del Mur de Berlín van sorgir dos països: la República Federal d'Alemanya i la República Democràtica d'Alemanya. Moltes persones van intentar creuar les fronteres en desacord al règim que s'havia imposat. Finalment, al 1989, gràcies a la pressió de tot el món, el govern va acceptar l'obertura de fronteres i la demolició del Mur de Berlín.

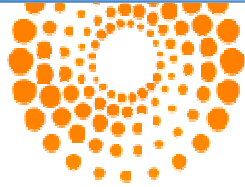
Les agències d'informació són organitzacions que recullen les notícies dels seus corresponents distribuïts a diferents àrees del món i les transmeten a la seva central, on les informacions són analitzades i tractades per finalment, enviar-les ràpidament als seus clients (diaris, ràdios, productores de televisió, etc.). Aquests clients, anomenats ~~abonats~~ poden pagar en funció dels serveis rebuts o per mitjà de quotes mensuals en forma de ~~abonament~~ pels serveis pactats.

Les agències és van original a finals del segle XIX, com a conseqüència de l'expansió del capitalisme, el consum creixent de premsa i la incorporació de noves tecnologies. La societat demanava cada vegada més informació, però els mitjans de comunicació eren econòmicament incapaços de cobrir tantes informacions en llocs tant llunyans. Per això, va ser necessària la creació de ~~entitats~~ que recopilassin la informació de les notícies que tenien lloc a les seves àrees més properes. Al principi eren empreses familiars, però ràpidament van créixer i es van diferenciar dos grups: els que treballaven a nivell nacional i els que preferien el mercat internacional. Actualment, el desenvolupament tecnològic fa que el moviment d'informació sigui massiu i en constant circulació de manera global.

Les principals agències de notícies a nivell mundial són:

- Reuters

Aquesta agència privada britànica és la major agència de notícies del món. Va ser creada al 1851 per l'alemany Julius Reuter que va decidir vendre notícies al diaris de l'època. És una agència de notícies públiques des de 1984 que està especialitzada en informació econòmica i financera, tot i que toquen tots els camps de la informació. Al 2008 va ser comprada per l'agència canadenca Thomson Financial i actualment a passat a dir-se, Thomson Reuters.

REUTERS

- Associated Press (AP)

És una cooperativa empresarial fundada al 1835 als Estats Units. Durant la seva història ha aconseguit 47 premis Pulitzer i 27 Fotopulitzers. El seu creixement és tal que a principis del segle XX ja té una xarxa pròpia de corresponsals per tota Europa, instal·lant-se en els països més importants i fent ombra a les grans agències europees.

- Agence France-Presse (AFP)

L'agència més important francesa va ser creada a París al 1835 per Charles-Auguste Havas. Està considerada l'agència més antiga de tota la història del periodisme. Durant els anys 40 va estar controlada per l'alemanya nazi, fins al 1944 que va recuperar la seva identitat.

- Deutsche Presse-Agentur (DPA)

És la principal agència de notícies a Alemanya i una de les principals a nivell mundial, ja que posseeix més d'un centenar de corresponsals i col·laboradors per tot el món. Es tracta d'una cooperativa formada pels principals mitjans de comunicació alemanys i produeix els seus serveis en alemany, anglès, castellà i àrab.

panyola va ser

fundada al 1939 i és la quarta agència més important a nivell mundial i la primera en llengua castellana. Escriu les seves informacions en castellà, anglès, portuguès àrab i català. Una de les seves innovacions que cal destacar és la Agenda Multimèdia Mundial, una completa base de dades on s'hi poden trobar els esdeveniments informatius programats a tot el món.

- Agenzia Nazionale Stampa Associata (ANSA)

L'agència italiana de notícies més important és una cooperativa fundada al 1945 i formada pels principals diaris del país.

- Servimedia

És la tercera agència de notícies més important a Espanya i la primera especialitzada en oferir informacions de caràcter social. Va ser creada al 1988 i forma part del Grupo Fundosa, una divisió empresarial de la fundació ONCE.

- Notimex

És una agència mexicana fundada al 1968 pel propi govern del país per cobrir les necessitats d'informació d'aquell moment. És la agència més important a Mèxic i la segona en llengua espanyola a nivell mundial.

- Inter Press Service

Aquesta agència mundial de notícies va ser fundada al 1964. Està compromesa amb el periodisme independent i s'especialitza en reportatges i anàlisis sobre processos i esdeveniments polítics, econòmics, artístics, socials i culturals. Dóna gran importància a les notícies relacionades amb la globalització i a la societat civil com a font d'informació.

El destacar diferents agències que distribueixen
territori:

- Europa Press

És una agència de notícies privada fundada al 1957 per un grup d'intel·lectuals vinculats a la premsa de Torcuato Luca de Tena i a l'Opus Dei. Per mitjà de la seva pàgina web ofereix un servei de notícies diari en castellà, euskera, català, gallec i asturià.

- Colpisa

Aquesta agència d'informació espanyola fundada al 1972 destaca per distribuir articles d'opinió als seus diaris associats, com ara: *La Voz de Galicia* o *El Diario Vasco*.

- Agencia ATLAS

És una agència d'informació audiovisual creada al 1998 que pertany al grup Mediaset España. És la principal proveïdora de notícies de televisió i actualment conta amb el major nombre de recursos de producció i implantació a Espanya.

- VNEWS

Aquesta agència de notícies i comunicació audiovisual va ser creada al 2006 per part del grup Antena 3. Actualment ofereix tota l'actualitat nacional i esportiva de manera diària en diversos formats.

- Agència Catalana de Notícies (ACN)

Fundada al 1999, és una de les primeres agències de notícies digitals creades a Europa. Aquesta agència és pionera en l'ús de les noves tecnologies de la informació i de l'organització descentralitzada entorn el periodisme virtual. L'empresa propietària de l'ACN és Intracatalonia SA, una societat de capital públic de la Generalitat de Catalunya amb una participació minoritària de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA).

En l'àmbit del periodisme s'atorguen nombrosos premis, per reconèixer la trajectòria professional d'un periodista o d'una institució periodística, o per premiar els millors treballs d'aquests. De tots aquests guardons que s'atorguen, cal destacar tres, que són reconeguts i tenen un alt prestigi a nivell mundial.

- El Premi Mundial de la Llibertat de Premsa UNESCO . Guillermo Cano.

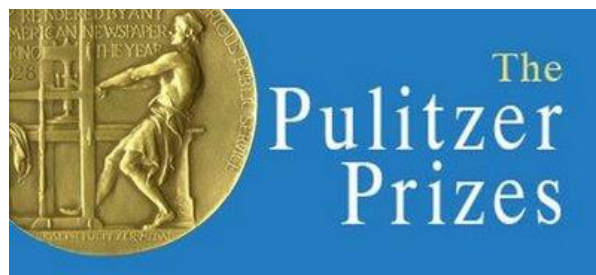
És un dels premis més destacats del periodisme mundial. Va ser creat per la UNESCO al 1997 i premia a una persona, organització o institució que hagi contribuït amb la seva feina a la promoció de la llibertat de premsa, especialment si aquesta aportació és realitza sota circumstàncies de perill.

El premi s'entrega el 3 de Maig, Dia Mundial de la Llibertat de Premsa, i consta de 25.000 dòlars. El jurat el formen 14 professionals del món del periodisme que trien un guanyador entre les diferents candidatures proposades.

Aquest guardó porta el nom de Guillermo Cano en honor d'aquest periodista que va ser assassinat al 1986 per part de sicaris del narcotràfic, ja que va ser un crític constant del negoci de la droga i de la seva infiltració en el sistema polític.

- Els premis Pulitzer.

Premis que s'atorguen al mes d'abril al Estats Units i que signifiquen la màxima distinció en el camp del periodisme i les

ciències de la informació en aquell país. Van ser creats pel periodista Joseph Pulitzer tal i com ho va estipular al seu testament i es van celebrar per primer cop al 1917.

incorporat noves categories com el premi a la
msa, que satorga des de 1942 o altres premis

relacionats amb el camp de la música, la literatura i el teatre, fins
arribar als 21 guardons que formen avui els premis Pulitzer.

En la categoria de periodisme només poden ser proposats candidats
aquells reportatges o fotografies publicats a diaris amb seu central als
Estats Units.

- Els Premis Internacionals de Periodisme Rei de Espanya.

Són uns dels premis més prestigiosos del periodisme mundial,
entregats de manera anual des de 1983 per part de l'agència EFE i
l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional, reconeixen els
millors treballs del periodisme a nivell mundial.

El premi es lliura per participació, és a dir, és necessita inscriure's i
participar amb treballs (no guardonats en altres concursos) escrits en
llengua espanyola o portuguesa. Poden participar en aquest concurs
tots els professionals dels següents països: Argentina, Bolívia, Brasil,
Xile, Colòmbia, Costa Rica, Cuba, Equador, El Salvador, Espanya,
Estats Units, Filipines, Guatemala, Hondures, Israel, Marroc, Mèxic,
Nicaragua, Panamà, Paraguai, Perú, Portugal, Puerto Rico,
República Dominicana, Uruguai i Veneçuela.

- El premi Ortega y Gasset de periodisme

Aquest premi va ser creat al 1984 pel diari *El País* en memòria del
pensador i periodista espanyol José Ortega y Gasset. Satorga als
millors treballs publicats en espanyol als mitjans de comunicació de
tot el món, prioritzant la defensa de les llibertats, la independència, el
rigor, la curiositat i a passió de aquells que exerceixen aquesta
professió, com a valors essencials del periodisme. El jurat dels
premis està format per personalitats del món de la comunicació i de
la vida econòmica, social i cultural. El premi està dotat per 15000
euros i una guardó dissenyat per Eduardo Chillida.

A principis del segle XX el periodisme de guerra era un territori exclusivament d'homes. El sufragi femení i moviments feministes a favor de la igualtat i la justícia social van proporcionar notícies sobre dones, més enllà de les pàgines de societat dels diaris. Això va fer que dones com Nellie Bly e Ida B. Wells volguessin exposar els conflictes socials. Amb la Segona Guerra Mundial aquesta situació va canviar, les dones van ocupar llocs com a corresponents de guerra en els principals escenaris d'actualitat on els periodistes homes els hi van fer lloc amb excel·lència.

Sigrid Schultz va ser una nord-americana educada a Europa que parlava diversos idiomes. Des de ben joveneta va estar informant des de Berlín informant sobre l'ascens de Hitler a la dècada del 1920 com a corresponent pel diari *Chicago Tribune*. A mesura que els seus reportatges van anar encenent la ira dels nazis va utilitzar el pseudònim de John Dickson per

Sigrid Schultz, War Correspondent

protegir-se, però quan la situació es va tornar realment perillosa va haver de tornar els Estats Units, fins al 1945 que va tornar per parlar sobre l'alliberament del camp de concentració de Buchenwald.

Martha Gellhorn era redactora de la revista *New Republic* i del diari *Saint Louis Dispatch*, quan amb 28 anys va ser enviada a Espanya per cobrir la Guerra Civil per la revista *Collier's Weekly* al 1936.

guda pel seu emingway, va tenir una trajectòria professional molt distingida per la elegància dels seus reportatges, la seva valentia i la seva manera de narrar el cost humà de les guerres. Al 1944 quan va ser assignada per cobrir la invasió del Dia D va adelantar-se al seu propi marit, el seu rival professionalment parlant, quan es va amagar al buc hospital per baixar posteriorment a terra com a camillera, mentre Hemingway va haver de informar des d'un vaixell amb les tropes. Les seves declaracions més importants van ser: «Si ningú ho no escriu la veritat en algun lloc, llavors els monstres hauran guanyat totalment».

Martha Gelhorn i el seu marit Ernest Hemingway

En el camp de la fotografia de guerra van destacar dues grans dones: Margaret Bourke-White i Dickey Chapelle. Bourke-White era famosa per la seva feina a la revista *Life* quan li van negar la autorització per accedir aèriament a l'escenari africà durant la Segona Guerra Mundial. Com a conseqüència va viatjar en vaixell i va fotografiar l'atac des d'una balsa salvavides. Al 1944 va acompanyar a les tropes dels Estats Units en missions de combat, va plasmar la guerra del Nord d'Àfrica i Europa i els horrors del camp de concentració de Buchenwald i va ser testimoni amb la seva càmera de la divisió de l'Índia i el Pakistan al 1945. Per la seva part, Chapelle va fotografiar les batalles més brutals del Pacífic a Okinawa i Iwo Jima. Va cobrir conflictes arreu del món fins que va assistir al conflicte del Vietnam, on va morir al 1965, convertint-se en la primera dona periodista en morir en combat.

Margarite Higgins reportera del diari *New York Herald-Tribune* va cobrir el final de la Segona Guerra Mundial, l'alliberament del camp de concentració de Dachau i el judici de Nuremberg.

mera dona en rebre un premi Pulitzer per
 1951 pels seus reportatges sobre la Guerra
 de Corea. A més, abans de morir va escriure sobre la guerra del
 Vietnam i la Guerra Freda.

Kate Webb, una periodista
 australiana de 24 anys va
 escriure sobre la guerra del
 Vietnam al 1967. Quan dirigia
 l'oficina de Cambotja de
 l'agència de notícies *United*

Kate Webb, corresponsal de guerra

Press Internacional va ser
 segrestada juntament amb
 altres companys de professió durant 23 dies per les tropes del Vietnam
 del Nord al 1971. Amb gran valentia va cobrir posteriorment les crisis
 del sud-est asiàtic, entre d'altres llocs. Durant la seva carrera es va
 convertir en una llegenda del periodisme de guerra, inspirada per la
 trajectòria de Martha Gellhorn com ella mateixa reconeixia: «La manera
 en que Martha Gellhorn va pensar i escriure sobre la guerra va influir en
 el meu propi pensament i en la meva carrera».

Als anys noranta, es van crear més oportunitats per les dones
 periodistes de guerra, com és el cas de Christianne Amanpour. La
 reportera de la CNN va destacar durant la guerra del Golf a més de
 cobrir les guerres de Bòsnia i Somàlia. Actualment està cobrint la guerra
 d'Iraq.

Actualment, un gran nombre de noies corresponsals de guerra estan
 cobrint el conflicte d'Iraq com ja va passar a l'Afganistan al 2001.
 L'episodi més crític va ser el que va protagonitzar Ivonne Ridley,
 la corresponsal del *Sunday Express* que va ser detinguda pels talibans
 durant deu dies.

durament criticada per haver deixat sola a la declaració de Natasha Walter, periodista que també cobria el conflicte, s'hauria d'haver mirat quants homes que es trobaven al front de batalla havien deixat també els seus fills a casa i ningú els havia criticat per aquest motiu.

Televisions com la RAI, Televisión Española, Al Yazira i la NTV de Turquia compten actualment amb diverses dones per cobrir el conflicte a Bagdad. Un cas excepcional és el de la búlgara Elena Joncheva una reportera que ha cobert els conflictes de Txetxènia, Kosovo i Macedònia. Aquesta corresponental de la televisió estatal ara es juga la vida per enviar informacions reals enfront de les mentides oficialment pel seu govern.

Seguint els passos de Carmen de Burgos, la primera periodista espanyola, han sigut moltes les dones que s'han dedicat al periodisme en general i també al periodisme de guerra. Una de les corresponents espanyoles més destacades és Carmen Sarmiento, una de

Carmen Sarmiento, periodista

les periodistes amb una major trajectòria que ha destacat pel seu compromís amb la defensa dels drets humans i de les dones. L'altra reportera reconeguda pel seu periodisme diferent és Nuria Varela. Varela ha cobert els conflictes de Bòsnia, Sarajevo i el cop d'estat a Rússia, ha estat als camps de refugiats de Croàcia, del Sàhara i del Pakistan, a la matança de Acteal a Chiapas i ha presenciada la situació d'Afganistan després de l'arribada dels talibans. Finalment, vull destacar a la Mayte Carrasco, corresponental de guerra a qui vaig poder conèixer en un debat celebrat al CCCB i de qui parlaré més concretament després.

PDF
Complete

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

estan
ormar
des de les zones més
conflictives del món, des de
zones tempestuoses com
Líbia o Síria, o crisis a l'Àfrica,
Àsia o l'Amèrica llatina. La
mort de la reportera Marie
Colvin, corresponsal del diari

Marie Colvin, corresponsal de guerra

Sunday Times durant un bombardeig de l'exèrcit siri mentre realitzava
un reportatge a Homs (Síria) demostra el coratge de les dones al front
de batalla. Colvin destacava per les seves ganes de denunciar la
injustícia i la corrupció i per fer cròniques sobre els horrors de la guerra
de la mateixa manera que ho van fer les seves antecessores. Moltes
periodistes són segrestades, ferides i assassinades degut al seu
compromís apassionat per narrar la veritat. Segons Natasha Walter,
reportera anomenada anteriorment, el paper que van realitzar les dones
corresponsals a l'Afganistan va ser molt important: %Si no hagués sigut
per les periodistes dones que van estar en aquest front de guerra, es
podria pensar que la guerra és només un tema del que els homes
poden parlar perquè només els afecta a ells+, així com afirma: %Les
dones sempre aportaran un particular punt de vista femení als seus
informes, però a algunes que cobreixen les guerres els hi agrada més
fer reportatges sobre els moviments de les tropes que dels refugiats,
com ho farien alguns homes+.

El que està clar és que el periodisme de guerra ha canviat durant la
última generació, actualment es dona molta més importància a les
experiència dels civils, els refugiats i la gent comú i no és coincidència
que aquest canvi hagi ocorregut en el moment en el que més dones
prenen part en la producció de la informació.

He tingut el plaer de comptar amb la ajuda i entrevistar la Roser Oliver, una periodista de TV3 que al llarg de la seva carrera professional ha cobert algunes guerres. La Roser va treballar del 1994 al 2001 a les guerres de Bòsnia, Kosovo, al final de la guerra de Croàcia i a la guerra de l'Afganistan. Ella mai s'ha considerat corresponsal de guerra, li va sorgir l'oportunitat i la va aprofitar durant uns quants anys i confessa que per ella va ser un privilegi: «Les guerres et donen l'oportunitat de veure la història amb els teus propis ulls, ser testimoni del que està passant, del que tu saps que després es parlarà als llibres d'història. [...] se't dispara l'adrenalina, tot s'intensifica, et sents molt viu en una situació tan extrema».

La Roser Oliver cobrint un conflicte bèl·lic

M'ha explicat com es formaven els grups de TV3 destinats a cobrir una guerra quan ella treballava. Normalment el formaven quatre persones, dos ENG's (periodistes formats per gravar i editar, com ella), un redactor i un productor. Normalment s'allotjaven a l'hotel dels periodistes, ja que allà tenien més fàcil accés als mitjans per enviar les cròniques. Però reconeix que alguna vegada ha hagut de dormir en cases de particulars al estar els hotels plens.

ions al cent per cent en una guerra, tant les
Et sents molt viu en una guerra perquè tens la
mort molt a prop i el contrast fa que et sentis molt viu+, així m'ha descrit
la Roser els sentiments que s'experimenten en una guerra abans
d'explicar-me una anècdota que li va marcar molt quan estava cobrint la
guerra de Kosovo (l'entrevista completa es pot llegir als annexos del
treball). Una altra anècdota molt impactant que m'ha explicat ha estat la
que l'ha va fer decidir deixar de cobrir guerres, ja que %vaig decidir que
ja n'hi havia prou, que aquesta vegada m'havia tocat molt a prop +
després de l'assassinat per part d'uns talibans d'uns companys de
professió amb qui havien treballat plegats i amb qui compartia habitació
d'hotel.

Reconeix que mai s'ha sentit pressionada. Segons ella a TV3
sempre han intentat explicar la veritat i més en les guerres aquestes tan
llunyanes on treballava. Però explica que els governs implicats en les
guerres normalment pressionen als seus periodistes perquè justifiquin
les seves polítiques. M'ha comentat que la veritat absoluta i l'objectivitat
absoluta no hi són mai -i tampoc en una guerra- i que ells mateixos al
haver de resumir la informació en un minut i mig per televisió ja estaven
%manipulant+en certa manera la realitat donat que el llenguatge televisiu
afavoreix la simplificació i la superficialitat i això, a vegades, pot suposar
una certa distorsió de la realitat.

Per ella els principals beneficiaris d'una guerra són les indústries
armamentístiques i m'explica que els preus en totes les guerres es
disparen d'una manera exagerada. Molts cops no es parla d'algunes
guerres perquè el món encara té una visió molt occidental i això fa que
hi hagi guerres llunyanes que s'ignoren perquè sembla que no ens
afectin i d'altres perquè s'hi amaguen molts interessos de les empreses
d'Europa i els Estats Units. Com m'ha comentat la Roser: %Per exemple,
en les guerres d'Àfrica hi ha interessos de les companyies occidentals
petroleres, d'extracció de minerals... Sempre hi ha empreses
internacionals que estan allà controlant els seus interessos i afavorint un
bàndol o un altre en funció d'aquests+.

es don informen, si realment van fins al front, m'ha explicat que les imatges principals (l'avançament dels fronts o les caigudes de les ciutats) les proporcionen les principals agències periodístiques mundials i que ells es dedicaven a fer peces més humanes: %explicàvem com la població civil estava vivint aquella guerra+. L'exèrcit molts cops els hi va complicar la feina, però els civils confiaven molt en ells ja que desitjaven que el món conegués la seva situació, tot i que quan veien que el món ho sabia però ningú els ajudava, aquesta confiança es perdia.

%En comparació amb els homes, en una guerra sempre hi ha moltes menys dones periodistes, però d'haver-ne hi ha+. M'ha explicat que en alguns països musulmans amb que la dona es tapi una mica ja n'hi ha prou, però que a països islàmics com a l'Afganistan ser dona és una condició discriminatòria. M'ha comentat: %si anàvem amb un redactor home només es dirigien a ell, a nosaltres no ens donaven ni la mà+, tot i que m'ha explicat que alguna vegada ser dona també és un avantatge, perquè en aquests països on són tan radicals amb la seva religió, només una reportera pot accedir a parlar amb una dona dins la seva intimitat familiar. Així podien donar el punt de vista femení del conflicte i fer una peça més humana com volien.

Gràcies a l'amabilitat i la simpatia de la Roser Oliver he pogut comprendre millor el paper dels periodistes en un conflicte, els seus sentiments i sobretot, el paper que juguen les dones en el periodisme de guerra, narrat per una pròpia periodista que ha viscut aquestes situacions.

L'entrevista completa és pot llegir als annexos del treball a la pàgina 80.

Aquest treball m'ha permès poder parlar amb el Nicolàs Valle, un corresponsal de TV3, que porta 23 anys dedicant-se al periodisme de guerra i que ha cobert les guerres del Sàhara Occidental, Bòsnia, Kòsovo, Afganistan, Líban, Geòrgia, Tunísia, Líbia...

Nicolàs Valle

El Nico, com el coneixen tots els seus companys, em va comentar que des de ben petit volia ser periodista de guerra i que cada esforç acadèmic que feia era per complir aquesta vocació. Em va confessar que totes són molt dures, però recorda de manera especial per la seva cruesa l'intent de genocidi de la població albanesa a Kosovo i la guerra del Sud del Líban al 2007.

Va treballar pel diari *Avui* i des de 1990 treballa a TV3, des d'on fa els seus reportatges amb un equip format normalment per tres persones: un periodista, un càmera i un productor, que s'encarrega de la feina més logística. No obstant, per motius de pressupost, quan el productor no podia viatjar, ell i el càmera havien de planificar-ho tot.

Parlant dels sentiments que s'experimenten i de la implicació emocional dels corresponsals em comentava: «Clar que t'afecta. La destrucció, la mort, la maldat, les pèrdues... tot això t'afecta... de vegades de manera silenciosa, sense que t'adonis. Penses que controles els teus sentiments, però tot allò es va acumulant fins que acaba esclatant en forma de depressions. Com ho afronto? Assumint que sóc un ésser humà i que tinc els meus límits». Seguidament, em va explicar que els periodistes no modifiquen la informació, sinó que ells la interpreten i intenten retransmetre-la de la millor manera que saben.

Quan li vaig preguntar si creia que les guerres eren un negoci, va ser molt clar contestant-me que sí, que un conflicte esclata de manera artificial per satisfer interessos. És més, em va dir: %~~M~~i ha guerres instrumentals que s~~o~~rganitzen per vendre armes, per fer diners amb el contraban o la reconstrucció+.

Em va comentar que en una guerra cadascú juga el seu paper, molts cops poden ser una molèstia pels militars, però normalment ells només es preocupen en guanyar. No obstant, als civils sí que els interessa mantenir un contacte directe amb els periodistes, ja que volen que la situació que estan vivint surti a la llum pública. El Nico concretament em va dir: %~~C~~rec que la obligació principal nostra és perdre la neutralitat en el cas dels grans crims i sempre estar al costat dels civils+.

Finalment, vam parlar sobre el paper de la dona i el Nico em va assegurar que en aquesta professió tenen la mateixa valoració que els homes. Si que és veritat que en molts països (sobretot islàmics) la seva feina es veu dificultada, però segons ell: %~~a~~ixò era abans. Ara les coses han canviat+.

Aquesta entrevista m~~o~~ja permès veure també la visió masculina dels reporters de guerra, i així poder descobrir si existeixen diferències entre la seva manera de pensar amb les noies que he entrevistat. El gènere masculí tendeix a pensar que la igualtat ja existeix i que les situacions discriminatòries són cosa només del passat.

L~~e~~ntrevista completa es pot llegir als annexos del treball a la pàgina 92.

5.3 Sandra Balcells

Gràcies a aquest treball he tingut l'oportunitat de conèixer personalment i entrevistar la Sandra Balcells, una fotògrafa que va treballar com a freelance durant la guerra dels Balcans, mentre col·laborava amb el diari *The Times*. La Sandra va començar la seva carrera als Balcans, l'any 1991 i va estar fins al 2000, tot i que els dos anys següents continua treballant allà, però ja en temps de pau. Va decidir fotografiar aquest país en conflicte per atzar, em comentava: vaig marxar per cobrir el procés de desintegració, però en qüestió de dues setmanes va començar la guerra. Aleshores vaig haver de decidir què fer: si em quedava, si marxava, si ho podria suportar... [...] I al final la situació dels Balcans em va atrapar.

Parlant d'aquesta implicació emocional, em va comentar que per fer bé la seva feina calia un coneixement del país i una comprensió de la situació que vivien, ja que les persones que només van a buscar bones històries o reportatges no creu que justifiquin la seva feina. Per exemplificar-me aquesta relació amb les persones em va ensenyar una fotografia i em va explicar una experiència personal: vaig anar a un soterrani que utilitzaven com a hospital i vaig veure una noia que estava a punt de morir. En aquestes situacions no pots gairebé ni parlar, llavors t'has d'aproximar amb molt de respecte i s'estableix un contacte visual on tu pots intuir si la persona t'accepta o no. Vaig arribar allà i al intercanviar un somriure amb ella i vaig entendre que em donava permís per fer la fotografia i així poder expressar els seus sentiments. Em va explicar que situacions com aquesta et canvien la vida, és a dir, que viure aquestes situacions tant extremes et canvien com a persona.

Fotografia a la qual es refereix

...volia mostrar amb les seves imatges i si creia que podien servir per denunciar la situació, va ser molt sincera: «En definitiva crec que el que et mou és el teu propi interès per poder viure la història en primera persona i sobre el terreny [...] Et dones compte de que la teva capacitat d'influir és mínima».

Em va explicar que els imatges es poden manipular de la mateixa manera que les informacions, de fet, em comentava que només cal canviar el peu de pàgina, descontextualitzar la imatge, per modificar la informació. De fet, em va dir que molts cops cal practicar

Fotografia a la qual es refereix

l'autocensura, ja que molts cops les seves fotografies poden posar en perill a les persones que hi apareixen. Una vegada, va fotografiar un camp de presoners a Croàcia, però va decidir no publicar la imatge ja que sabia que podia ser una fotografia molt compromesa i que podria posar en perill la vida dels presoners i la seva pròpia.

Parlant d'aquesta seguretat personal, em va comentar que és una cosa molt instintiva: «Tens la sensació de que la taxa de perillositat és molt alta, i crec que tots juguem amb un marge de prudència. Però si treballes amb imatges que has de arriscar, no pots documentar-ho des de l'hotel».

parlant del paper de la dona. Em va dir que poques fotògrafes que es dediquin a cobrir conflictes bèl·lics, comparades per exemple amb les redactores que es poden trobar (tot i que també són poques). Per ella, ser una dona ha estat un avantatge i reconeix que sempre se n'ha aprofitat, ja que els homes al veure una dona sola experimenten un sentiment de protecció, una mica masclista. Per posar-me un exemple em va dir: «Quan treballava amb homes, molts cops em demanaven que em poses al volant perquè si passes un control militar i condueix un home és com més agressiu. En canvi, sempre cau més en gràcia una dona, i això sempre ho he aprofitat positivament».

Per mitjà d'aquesta entrevista amb la Sandra Balsells, he pogut entendre millor a través de les seves explicacions i sobretot, a través de les seves fotografies, els sentiments que s'experimenten i el grau d'implicació personal que acaben tenint aquests professionals. Ha estat un plaer poder escoltar aquestes experiències de la mà d'una gran professional que les ha viscut en primera persona.

La Sandra Balsells i jo després de l'entrevista

L'entrevista completa es pot llegir als annexos del treball a la pàgina 96.

El passat 30 de novembre de 2012, vaig poder assistir a la taula rodona: *Reflexions sobre la primavera àrab: què heu fet amb la #llibertat?* que va tenir lloc al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. En ella hi participaven el Samuel Aranda i la Leila Nachawati i estava moderada per la Mayte Carrasco.

Mayte Carrasco, corresponsal de guerra

La Mayte Carrasco, nascuda a Terrassa al 1974, és reportera de guerra independent i escriptora. Entre altres premis, va rebre el de millor corresponsal a l'estranger al 2011, concedit pel Club Internacional de Premsa, i

va ser finalista del Premi Cirilo Rodríguez 2012 per a corresponsals de guerra. Ha estat corresponsal a França i Rússia, i des de fa uns anys cobreix conflictes armats, col·laborant amb mitjans nacionals i internacionals com iTELE-Canal Plus (França), El País, La Nación (Argentina), DPA i Die Welt (Alemanya), Cadena SER, Foreign Policy (edició en espanyol), entre d'altres. Ha cobert gairebé totes les revolucions àrabs: Síria (dos mesos i mig a Homs i Damasc), Líbia (Bengasi i la caiguda de Trípoli), Egipte (El Caire i la plaça Tahrir), a més d'altres conflictes com els d'Afganistan, de Geòrgia, del Sahel (Mali) i del Caucas del Nord (Txetxènia i Ingúixia). El març va publicar la novel·la negra *La kamikaze* (La Esfera de los Libros), ha contribuït al llibre *Queremos saber* (Debate), i al desembre publicarà el llibre digital *Estaré en el paraíso* (Debate), històries de vida i mort de la resistència síria.

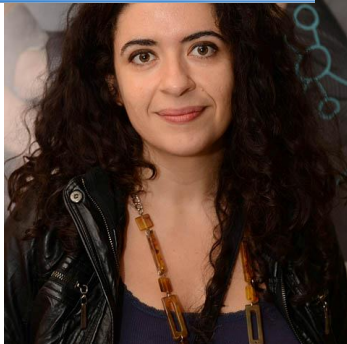
va néixer a
Gramenet al

1979. Ha guanyat el premi *Word Press Photo 2012* amb una fotografia impactant que havia fet durant les revoltes al Iemen. Va començar treballant per a *El País* i *El Periódico de Catalunya*, el 2004 es va incorporar a l'equip de l'Agence France-Presse (AFP) i va

Samuel Aranda, fotògraf de guerra

cobrir nombrosos esdeveniments a Espanya, el Pakistan, Gaza, el Líban, l'Iraq, els territoris palestins, el Sàhara Occidental i la Xina. Dos anys més tard va rebre el Premi Nacional de Fotoperiodisme de l'Associació Nacional d'Informadors Gràfics de Premsa i Televisió amb un documental sobre immigrants africans. El 2006 va tornar a treballar com a professional independent i des de llavors ha dut a terme projectes a Uzbekistan, Índia, Kosovo, Sud-àfrica, Colòmbia, Moldàvia, Itàlia i Romania. El 2011 es va concentrar de ple en la cobertura de les revolucions àrabs. El resultat de la seva feina es va presentar a l'Institut Cervantes de Nova York i va ser seleccionat entre les 10 fotografies de l'any 2011+ pel diari *The New York Times*. Actualment resideix a Tunis i treballa principalment per a *The New York Times*.

**Leila Nachawati,
activista hispano-síria**

Finalment, la Leila Nachawati és una activista hispano-síria que lluita en favor dels drets humans i la llibertat d'expressió. És professora de Comunicació en la Universitat Carlos III de Madrid, on va estudiar un doctorat en mitjans i censura en contextos repressius. Col·labora amb diversos mitjans de comunicació com *Global Voices*, *Al-Jazeera* i *El diario.es*. Llicenciada en Filologia Anglesa i Filologia Àrab, també ha treballat en cooperació al desenvolupament al Marroc.

La xerrada estava emmarcada dins del programa del CCCB: %Ciutadania, internet i democràcia+ i els tres professionals van estar parlant del paper de les noves xarxes socials com ara *facebook* i *twitter* en les revoltes àrabs i de la llibertat d'expressió en aquests països.

Taula Rodona al CCCB, sobre el tema:

Í Reflexions sobre la primavera àrab:

què heu fet amb la #llibertat?

va que els periodistes marxen quan cau la
ella poder contextualitzar aquest debat havia
sigut molt difícil, no trobava informació sobre la situació actual dels
països àrabs ja que se n'havia deixat de parlar després de les
revoltes. Va plantejar varies preguntes als participants sobre fins a
quin punt les noves tecnologies com *twitter* i *facebook* ens ajuden a
conèixer la veritat o ens poden manipular i si creien que s'ha
sobrevalorat el paper de les TIC. La corresponsal de guerra va
comentar que a occident hi ha molt de desconeixement sobre què és
un país islàmic: %A partir de l'11S al món occidental l'islam és
relaciona quasi sempre amb violència i terrorisme +. També va parlar
sobre la llibertat d'expressió i del fet que molts *bloggers* de països
islàmics s'autocensuren per no semblar activistes radicals. Finalment
va defensar que la primavera àrab busca la llibertat i la justícia per
aconseguir una millor qualitat de vida i va concloure dient: %A
occident tenim molta mania d'imposar el nostre model, els hi
correspon a ells triar el que volen+.

Per la seva part, Samuel Aranda ens deia que hem de partir de la
base de que tenim la visió de que tots els països àrabs són iguals i
que realment és absurd comparar-los, deia: %El problema és que
quan quatre barbuts surten al carrer i cremen una bandera
americana surten a tots els mitjans com a terroristes radicals+. Tenim
una tendència a pensar que la nostra societat és el model a seguir i
molts cops ells mateixos és senten arrossegats per un model
d'informació imposat pels principals mitjans i per la mateixa societat.
Per això defensa el fotoperiodisme, ja que diu que va més enllà del
que ens expliquen els mitjans convencionals.

ns va parlar especialment de l'impacte que les xarxes socials i internet en les revoltes de països àrabs. Destacava la importància de la primavera àrab ja que suposa el despertar de la població després de tants anys de repressió de la dictadura, però també deia que cal vigilar amb aquestes plataformes perquè segons ella: *No és realista pensar que el ciberactivisme és només per al bé.* Nachawati, activista i defensora de la llibertat d'expressió va resumir la seva intervenció dient: *Val la pena la revolució, val la pena intentar acabar amb aquests sistemes autoritaris i corruptes.*

Després de la taula rodona entre aquests tres professionals van fer un torn de preguntes per interactuar amb el públic. Vaig poder preguntar fins a quin punt tenien dificultats per informar, per poder donar veu a les persones des de dins del propi règim, Arnanda em va respondre: *Abans de donar a l'emen per exemple, vaig fer contactes per mitja de twitter i facebook.* Abans, sense aquestes xarxes socials, hauria estat gairebé impossible, ja que no deixen entrar periodistes i aconseguir un contacte hauria sigut molt difícil. A més, hem après dels errors d'aquesta socialització i analitzem bé el nostre material abans de publicar-lo + i la Mayte Carrasco va afegir: *A Síria és impossible entrar, ho has de fer de manera clandestina i els activistes et donen la seva versió dels fets. Però la veritat és que és força real la seva versió, no han d'inventar-se res perquè la realitat supera la ficció.*

comentar una anècdota que em va passar al
ençar la taula rodona, vaig escoltar (mentiria si
digués sense voler perquè des de que vaig entrar a l'edifici tenia tots
els sentits posats per extreure el màxim d'informació possible) dues
noies que parlaven sobre crear un *blog*. Una d'elles aconsellava a
l'altre perquè deia que un *blog* és una bona sortida professional per
complementar la feia ordinària, ja que pots sonar una visió més
personal i emotiva, pots expressar lliurement la teva opinió. La meva
sorpresa ha sigut quan després del debat, mentre buscava
informació sobre el tema, he descobert que la noia era la periodista i
bloggera habitual Karma Perió, una prestigiosa reportera digital i
experta en la comunicació a internet. He trobat el seu *blog* i en ell hi
apareix la crònica de la taula rodona de aquell dia al CCCB:
<http://karmapeiro.wordpress.com/2012/11/30/sabemos-muy-poco-de-la-primavera-arabe-despresdelaprimavera> .

Als annexos, a la pàgina 103, estan plasmades les notes que vaig
prendre durant la taula rodona, és a dir, és mostren les idees
principals que va comentar cada un dels professionals presents.

de guerra

El periodisme de guerra, com qualsevol altre professió, es veu rodejat per un seguit de tòpics. Per exemple, els corresponents són coneguts per posseir les tres *Ms*: drunk (alcohòlic), depressive (depressiu) i divorced (divorciat) i els psicòlegs els descriuen com a persones que necessiten viure al límit constantment i que no són capaços de mantenir una vida familiar. En canvi, a partir de les entrevistes que he realitzat he pogut comprovar que això no és cert en tots els casos, ja que poden ser persones completament normals, mogudes simplement la passió que senten per la seva feina.

La seva motivació principal no són els diners, ja que a no ser que siguin una estrella de la premsa a nivell internacional, el sou no cobreix tots els riscos que prenen i les situacions que viuen. Per ells el seu principal estímul és poder observar la història amb els seus propis ulls, poder narrar la realitat del moment per informar i denunciar la realitat que viuen als països en conflicte. No obstant, tots es senten atrets per la situació de risc, com em comentava la Roser Oliver: *En les situacions de guerra se't dispara la adrenalina, tot s'intensifica, et sents molt viu en una situació tant extrema.* El Nicolàs Valle quan comenta en el seu llibre *Secrets de Guerra* perquè es dedica a aquesta professió comenta: *Potser sí: posar-me a prova. El gust per canviar, per pensar de manera distinta a com un pensa, per viure de manera diferent a com un creu que ha de viure [...] Un règim diferent per al motor mental. Situacions límit que ens desborden, que ens separen de la nostra inèrcia i que ens fan aprendre una àlgebra nova de sensacions i emocions amagades.* Per això, la majoria d'ells, després de viure aquestes experiències els hi costa adaptar-se novament a la vida quotidiana d'occident, ja que com em deia la Roser Oliver: *Després quan tornes a casa veus les tonteries de les que ens preocupem, però això no vol dir que no puguin adaptar-se novament a un ritme de vida allunyats de les guerres.*

Com en una guerra
tots els sentiments es porten
al límit, tant els bons com els
dolents. Per molt
professionals que siguin, tots
són humans i molts cops
s'ensorren davant de
situacions devastadores. Un

Camp de refugiats a Kosovo

clar exemple és la anècdota que em va explicar la Roser Oliver que va
viure a la Guerra de Kosovo: Nosaltres estàvem a Macedònia, just a la
frontera amb Kosovo (donc el règim havia expulsat a tots els periodistes)
i vèiem com arribaven riudes i riudes d'albanesos que fugien de
Kosovo, persones a qui el règim de Milosevic posava en trens per
expulsar-los del país. En aquell moment a Macedònia no estaven
preparats per rebre els milers i milers de refugiats que arribaven
procedents de Kosovo i els anaven acumulant en uns descampats al
costat de la frontera, en mig del fang, en mig dels excrements, etc. Allà
no tenien menjar ni aigua, era terrible. Les ONGs van trigar quatre o
cinc dies en poder organitzar-se per ajudar a tota aquella gent, les
Nacions Unides també van trigar molt per poder ajudar-los i clar, era
una situació molt dura. Nosaltres estàvem allà el mig filmant una
situació completament desesperant. Veies a gent que era molt com tu i
com jo, pensaves que aquella podia ser la teva germana, la teva tieta o
el teu pare. I clar, això et toca molt i aquí sí que me'n recordo com en un
moment determinat mentre jo estava filmant va arribar un tractor d'una
ONG (perquè anaven amb tractors d'albanesos que vivien a Macedònia)
que repartien pa, ja que era l'únic que tenien. I de fet, no es podien ni
aturar ja que si saturaven la gent se'ls hi llençava a sobre i ja no podien
repartir-lo. Llavors, jo vaig veure el tractor que venia i un senyor que
estava en mig del camí del tractor que ni es va aixecar.

...aixafarà, l'atropellarà!+, aquell home ja havia
va filmant. Recordo que vaig acabar el plano i
em vaig posar a plorar. Quan vaig mirar al meu voltant estàvem plorant
tots els de l'equip, perquè era terrible. Eren excrements, brutícia, les
mares intentant canviar els bolquers als seus fills.. O sigui estaven tirats
en mig d'un camp, sota la pluja, encerclats per l'exèrcit de Macedònia
que els volia tenir controlats. El més fort de
tot és que mentre nosaltres ploràvem els
refugiats ens consolaven a nosaltres, ens
deien %no ploreu que la guerra s'acabarà,
que ja s'acaba+ i això encara era pitjor,
perquè pensaves: %És que jo de aquí una
setmana me n'aniré a casa meva tan
tranquil·lament, el més trist és el futur que
t'espera a tu, a qui han expulsat del seu
país+. Eren ells els qui ho havien perdut tot i
eren ells els que ens consolaven+. El que
vull dir amb aquesta anècdota és que en
situacions tant extremes és molt difícil no
creuar la línia entre professió i persona i els corresponsals de guerra no
són una excepció.

Guerra de Kosovo

Fotografia: Sandra Balsells

La guerra és esperar, però els reporters que treballen per televisió
han de muntar els seus reportatges ràpidament per editar-los i enviar-
los a temps dins de les hores que hagin llogat els satèl·lits perquè surtin
en el telenotícies. Aquest estrés, no el viuen els periodistes de la
premsa escrita, ja que normalment disposen de tot el dia per redactar
les seves cròniques i enviar-les a la nit.

Guerra d'Irak

En aquestes guerres mediàtiques, el front sempre ha estat un circ+, comenta el Nicolàs Valle, és fàcil mostrar-ho, però els reportatges que emeten no mostren realment el que ells viuen a diari. Detalls com l'olor a pólvora, a sang o a suor; el fred o la calor; l'esgotament i la fam; no els percebem quan veiem un reportatge a la televisió i en canvi, ells conviuen en aquestes condicions diàriament. Tot i que la veritat és que depèn molt de la guerra, ja que en algunes guerres més actuals els corresponents són relegats a un hotel de periodistes+ i des d'allà han de informar de la situació sense realment viure-les en primera persona. Els corresponents s'ajunten en aquests hotels perquè són on s'allotgen les principals companyies que disposen de satèl·lits per enviar les informacions i el fet de estar tots junts, fa que s'estableixin vincles entre ells, sobretot entre els periodistes que viatgen sols, ja que és molt dur enfrontar-se a aquestes situacions sense ningú al teu costat.

Finalment, viure contínuament al límit i experimentar sensacions tant extremes fa que molts corresponents decideixin deixar-ho i treballar en una feina més monòtona i no tant arriscada, sobretot aquells que tenen família. Per acabar, crec que el millor exemple que puc explicar és el que em va narrar la Roser Oliver, l'experiència que va fer que deixés el periodisme de guerra: la mateixa va arribar un punt que vaig pensar: aquesta vegada m'ha tocat massa d'aprop+. Resulta que a l'Afganistan nosaltres anàvem en un convoi de periodistes de diferents països que es dirigia cap a Kabul i estàvem en una zona on els talibans del Bin Laden estaven en retirada. L'equip de TV3 anàvem en el primer cotxe que encapçalava el convoi i en un moment determinat vam parar per fer un +, per anar al lavabo.

tots els altres cotxes i nosaltres vam quedar a de vint minuts van matar als periodistes del primer i del segon cotxe. Clar vint minuts abans nosaltres érem el primer cotxe! No sabem què hauria passat, perquè mai ho saps. No està clar si els assassins eren talibans o eren simples bandits perquè a part de matar-los els van robar tot el que portaven. Ja se sap que en aquestes circumstàncies els periodistes porten molt diner en efectiu. En una guerra sempre portes diners en efectiu, no pots anar amb una targeta de crèdit perquè no hi ha caixers i en canvi necessites molts diners que gastes en hotels, traductors, transport.. i tot és molt car, a més portes càmeres que valen molts diners. El cas és que els assaltants els van parar i sembla que un dels periodistes es va posar a discutir amb ells i els van acabar matant. Mai saps si a nosaltres ens hauria passat el mateix o no, però si que és veritat que aquesta vegada em va tocar molt de a prop. A més dues de les víctimes eren un periodista espanyol que nosaltres coneixíem molt (en Julio Fuentes del diari El Mundo) i una periodista italiana del *Corriere de la Sera* que fins aquell dia havia compartit habitació d'hotel amb mi perquè no hi havia prou habitacions per tothom. Tot això em va fer pensar que potser ja n'hi havia prou.+

Dones

El periodisme de guerra i la guerra en general, han sigut històricament dos móns monopolitzats per homes. Però en un món en continua evolució com és el nostre món actual, les dones tenen el poder per canviar les coses. No obstant, segueixen existint moltes desigualtats entre homes i dones en aquesta professió, sobretot en situacions on la dona és discriminada per raons ideològiques.

A principis del segle XX el periodisme de guerra era un territori exclusivament d'homes, no va ser fins la II Guerra Mundial quan les dones van ocupar llocs com a corresponsals de guerra en els principals escenaris d'actualitat, mentre que els homes els hi feien lloc amb recel. Actualment, el nombre de dones és gairebé equitatiu al d'homes tot i que els homes encara dominen aquest tipus de periodisme. De fet, cada vegada són més les dones que reben premis pels seus reportatges sobre els conflictes bèl·lics.

En països islàmics on la religió és un dels pilars de la vida quotidiana a de la població, el fet de ser dona és un gran inconvenient. Les dones són discriminades i els seus drets són reduïts notablement respecte als que posseeixen a l'occident. Com m'ha comentat la Roser Oliver, en molts països musulmans amb que les periodistes es tapin una mica ja n'hi ha prou. Però a l'Afganistan, per exemple, al ser un país islàmic és molt difícil treballar com a dona, com ella m'ha explicat: %Si has d'entrevistar a gent de sectes islamistes és com si fossis transparent, si anàvem amb un redactor home només es dirigien a ell, a nosaltres no ens donaven ni la mà per saludar-nos, més d'una vegada m'havia quedat amb la mà estesa i l'altre no reaccionava, actuava com si jo no hi fos+. A més, en totes les guerres la violència sexual és utilitzada com a arma de guerra i les dones són les principals destinatàries d'aquestes violacions.

països islàmics o en guerra les dones són a la professió, des d'occident les dones són durament qüestionades per la seva condició. Un clar exemple és el de la corresponsal anglesa Ivonne Ridley, que després d'estar deu dies detinguda pels talibans al 2001, el seu cas va motivar un debat sobre els deures de la maternitat i la responsabilitat de les dones sobre els seus fills com per arriscar les seves vides en les guerres. Però com comentava Natasha Walter, periodista compatriota de Ridley, potser ens hauríem de preguntar quans periodistes homes que estan al front de batalla van deixar els seus fills a casa durant la guerra de l'Afganistan i ningú ho ha qüestionat.

No obstant, ser dona també té els seus avantatges en aquesta professió, sobretot a l'hora de fer històries més humanes. Per exemple en els països islàmics que comentàvem abans, les reporteres són les úniques que poden accedir a conèixer l'opinió de les dones i així poder narrar el punt de vista femení del conflicte. Com comentava Christine Spengler, reportera de guerra, en un article que vaig llegir: «Sóc conscient que la dona reportera és molt útil perquè té obertes moltes portes en móns molt tancats, com per exemple el món àrab o a països com Iran o Afganistan... Com, si no, hauria pogut entrar a l'hospital de dones afganes en el que vaig entrar a Kabul o en tants altres llocs on vaig amagar la meua càmera sota la roba». Qui em va comentar en primera persona les avantatges de ser dona, va ser la Sandra Balsells que em deia: «Jo mai ho vaig viure com un inconvenient, justament perquè et mous en un món molt masculí: per la premsa, pels estaments militars... perquè qui fa la guerra en definitiva és l'home; el fet de que aparegui una dona fa que sorgeixi com una mena d'instint protector, masculista si li vols dir. Tu ets com un extraterrestre per allà, ells pensen: «Una pobre noia, perduda per aquí...» i clar, això fa que treguin aquest instint protector que a mi m'ha ajudat moltíssim i me n'he aprofitat moltíssim d'això».

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

sense la seva aportació es podria pensar que
ma d'homes perquè només els hi afecta amb
ells. Es una estupidesa pensar que les dones només aporten un toc de
vista femení als seus reportatges, com deia Natasha Walter: %A algunes
reporteres els hi agrada més parlar dels moviments de les tropes que
dels refugiats, és a dir, no és una qüestió de gènere sinó de gustos la
manera de narrar un conflicte. Tot i així, no és una coincidència que
cada vegada el periodisme de guerra tracti més les experiències dels
civils i refugiats, en el moment que les dones prenen més importància
en aquesta professió i han aconseguit ser respectades pels seus
companys de professió.

Aquest treball té com a objectiu principal analitzar el paper de la dona en el periodisme de guerra, però durant la seva elaboració se m'han obert dos camins paral·lels més: parlar sobre la manipulació de la informació i mostrar la realitat a la que s'enfronten diàriament els corresponents i que nosaltres no percebem en els seus reportatges. Com que trobo que tots els temes són molt interessants he tractat el rol de la dona com a tema principal, però donant també protagonisme als altres dos apartats.

Aquesta professió ha evolucionat al llarg de la història, no obstant, els principals dirigents de totes les èpoques sempre han intentat obtenir el seu domini per manipular la informació i aconseguir el poder, com va dir Ryszard Kapuscinski, periodista polonès: «Quan es va descobrir que la informació era un negoci, la veritat va deixar de ser important». Prenent el mite de Marató com a inici, partim de la imatge d'algué que amb bona fe retransmet el resultat d'una guerra a la població per salvar les seves vides, però aquest esperit va durar ben poc. El primer document que podem considerar propi del periodisme de guerra és l'*Anàbasi* de Xenofont, on l'autor narra els fets amb total objectivitat, intentant adequar-se a la realitat. Però amb l'arribada de Juli Cèsar al poder tot canvia, ja que ell utilitza aquest mitjà per explicar els conflictes segons els seus interessos per tal de potenciar la seva imatge davant de la població. Aquest model també l'adopten els autors de les quatre grans *Cròniques* de l'Edat mitjana, ja que per mitjà dels seus relats intenten justificar les seves decisions i mostrar la seva sobirania sobre el poble. Aquesta manipulació va seguir, per exemple, durant la I Guerra Mundial els periodistes eren incorporats en els exèrcits i narraven històries falses per mantenir l'esperança de la reraguarda, mentre que a la II Guerra Mundial la cosa va arribar encara més lluny. L'imperi alemany va crear les PK, ex militars que feien de periodistes per animar la població i l'exèrcit amb falses històries i desmoralitzar els rivals.

jies i els mitjans de comunicació van suposar e guerra. A la guerra del Vietnam la premsa va disposar de una gran llibertat d'informació i nombroses imatges van sortir a la llum, provocant moviments contra la guerra i dures crítiques als governs (sobretot als Estats Units). Els poders polítics van aprendre de l'error de donar llibertat als periodistes i durant la guerra de les Malvines van instaurar el sistema de les Pool, on els periodistes eren transportats en les unitats militars per %seguretat+ i se%ls mostrava només el que interessava. Actualment, el %boom+ de les imatges de guerra en els mitjans de comunicació i la creació de xarxes socials com *facebook* i *twitter* a permès donar veu directament al poble, tot i que crec que encara molta informació que rebem de aquests mitjans està manipulada i cal valorar sempre la font de on prové.

Per això, per realitzar aquest treball he volgut obtenir informació de primera mà per fer els apartats i deixar els llibres i les webs només per la part històrica. Per mi ha estat un plaer poder conèixer a professionals del periodisme de guerra i que m'expliquessin les seves experiències i les seves opinions personals. Gràcies a aquestes entrevistes, a professionals als que tinc un gran respecte i admiració, he pogut obtenir emocions reals, que és el que buscava en aquest treball. Tant la Roser Oliver, com la Sandra Balsells i el Nicolàs Valle s'han mostrat en tot moment disposats a ajudar-me i ho han fet amb gran amabilitat i simpatia. He intentat contactar personalment amb periodistes més mediàtiques com són la Mayte Carrasco i la Mariane Pearl, però en aquests casos o no he rebut resposta o m'han dit que no tenien temps, suposo que al ser més mediàtiques també deuen tenir més feina. Llavors, em vaig assabentar de que la Mayte Carrasco participava en un debat al CCCB i vaig decidir assistir-hi. Allà, vaig poder conèixer també l'opinió del Samuel Aranda i la Leila Nachawati i després de exposar els seus arguments, els assistents vam poder realitzar algunes preguntes que m'han servit pel meu treball.

intentar parlar amb ells però va ser impossible, i els contactes són més difícils d'accedir. A més, haver de dependre d'altres persones per fer el meu treball també m'ha suposat enrederir bastant la meva feina.

A partir d'aquestes entrevistes he pogut realitzar la resta dels apartats del meu treball a partir d'informació de primera mà. Abans però, vaig creure oportú realitzar dos apartats buscant informació perquè no tenia gaire clars els termes utilitzats pels periodistes. Em van anomenar diferents premis i per això, vaig buscar els premis relacionats però vaig descobrir que no hi ha premis específics per aquest ofici, sinó que els donen dins de premis periodístics genèrics. A les entrevistes també em parlaven de treballar per agència o de ser %freelance+ (treballar per lliure) i per això he analitzat les principals agències d'informació per entendre el seu origen. Com ha conclusió puc dir que crec que el domini de la informació a nivell mundial el tenen molt poques agències i qui té el control sobre elles gairebé sempre són els mateixos. A més, els pocs mitjans de comunicació lliures que existeixen sofreixen forts problemes econòmics ja que és molt costós el fet d'enviar un corresponsal a la guerra i els %freelance+normalment són joves en busca d'una oportunitat per entrar a treballar en una bona agència o mitjà de comunicació.

Parlant dels costos d'una guerra, a diferència del que jo pensava (creia que el principal negoci el feien els hotels, els taxis, els traductors... pujant els preus), a partir de les entrevistes vaig arribar a la conclusió de que el negoci principal que sorgia a partir d'una guerra era l'armamentístic. Investigant posteriorment i comparant dades, he descobert que és una de les principals indústries i que molts països mentre donen una imatge pacificadora, venen armes a les zones en conflicte.

El més popular que diu: «En tota guerra la primera víctima és la veritat». I jo crec que encara és més ni tan sols s'explica. Gràcies al testimoni dels periodistes i buscant informació sobre algunes guerres, he comprovat que no se li dóna el mateix tracte a tots els conflictes. La intenció mediàtica depèn de l'interès que tingui una guerra o dels interessos de camagar-ho que tinguin les principals potències econòmiques. Les guerres oblidades són aquelles a les que la població occidental no ha fet cas, bàsicament perquè els mitjans de comunicació no han informat sobre elles. Per tant, puc dir que guerres com la del coltan al Congo, no interessa que se'n parli a l'occident, ja que tots ens estem aprofitant. Gràcies a aquest conflicte obtenim la matèria primera dels objectes tecnològics a un baix cost i això ens en permet a tots consumir aquests productes a un preu més assequible que si paguéssim als congolesos el que realment val aquest material.

Aquest intent de manipular la informació és la tònica diària dels poderosos davant les notícies que els afecten. Fent aquest treball m'he adonat de que vivim en un món molt polititzat i disposant dels mitjans adients, és molt fàcil manipular la informació i difondre-la entre la població, de fet els polítics en això són uns mestres en el seu dia a dia. Però no només es mostra el que ells volen, sinó també el que la societat pot suportar veure. Crec que un clar exemple és una frase que vaig trobar al blog de la Mayte Carrasco que em va cridar l'atenció; des d'una televisió dels Estats Units demanaven als seus periodistes: «Nois, no graveu amb tanta cruïda, aquí no es poden emetre cadàvers destrossats». He arribat a la conclusió de que les paraules són fàcils de manipular, però les imatges no. Fent l'apartat de les fotografies que han marcat la història del segle XX he descobert la gran veritat que amaga la popular frase: «Una imatge val més que mil paraules», ja que aquestes fotografies mostren clarament la situació real que es viuen a les guerres, algunes de manera tant impactant i explícita que passen a ser part de la història.

quí em va sorgir diverses preguntes: ¿Fins on és la verdadera realitat que viuen els corresponsals i que no es mostra en els seus reportatges?+ i quina millor manera de resoldre els meus dubtes que preguntant directament als periodistes. Tots els corresponsals amb els que he parlat han coincidit dient-me que mai s'han sentit pressionats alhora d'explicar algun tipus d'informació, però reconeixen que aquesta pressió sí que existeix sobre els periodistes dels països implicats en el conflicte. La seva motivació principal no són els diners sinó el poder observar la història amb els seus propis ulls i viure situacions tant extremes que els fan sentir-se vius constantment. Després de fer aquest treball no em crec les paraules dels psicòlegs que diuen que els corresponsals són persones addictes a viure al límit i que no poden tenir una vida normal, però sí que he notat aquesta passió per les situacions arriscades i emocionants que tots comparteixen. Un detall que m'ha impactat, i que crec que a tots ens passa desapercebut quan pensem en les situacions que poden viure, el vaig trobar al llibre del Nicolàs Valle quan descrivia les olors que sentia en una zona en conflicte. En les imatges i els articles que llegim realment no podem apreciar l'olor a pólvora, sang, suor i mort que ell descriu en el seu llibre i que ens acosta una mica més a la realitat que els corresponsals viuen a diari. Gràcies als seus testimonis he arribat a la conclusió de que ens preocupem per coses inútils mentre altres persones lluiten per sobreviure a diari.

És molt difícil trobar referències sobre les noies corresponsals a la història, les he trobat anomenades mentre buscava premis o buscant biografies específiques, però els articles principals que parlen dels periodistes de guerra no fan cap tipus de referència sobre dones en concret, mentre sí que ho fan sobre alguns homes. Les corresponsals de guerra es van incorporar tard a aquesta professió però poc a poc han anat guanyant molt de pes. En els països islàmics són discriminades per a seva condició però alhora, gràcies a ser dones, poden accedir a més vetats pels homes, com els hospitals de dones o cases d'acollida per a nenes.

... a la conclusió de que no només són
... països, sinó que des del propi occident les
periodistes són qüestionades més durament, sobretot si són mares,
mentre que els homes no se'n té en compte si són pares o no. Crec que
les dones han sabut guanyar-se el seu lloc dins d'aquesta professió i
mostrar-nos la realitat d'un món que històricament s'ha considerat
d'homes.

Crear la pàgina web: www.123miweb.com/defensoresdelaveritat
ha estat senzill i crec que molt profitós pel meu treball ja que es pot
accedir de manera directa als enllaços web que he anat anomenant
mentre llegeixes el treball. A més, he comprovat en el treball que
internet és el centre d'informació mundial actual i crec que és una bona
manera de mostrar la meva feina a tothom que pugui estar interessat en
el tema.

Finalment, vull dir que la conclusió més gran que trec a partir
d'aquest treball és que sempre la informació és molt millor si és de
primera mà. Per tant, vull agrair novament als periodistes que han
dedicat una part del seus temps en ajudar-me perquè aquest treball fos
possible, gràcies.

de Guerra, Ara Llibres, Badalona, 2012.

- <<http://periodismodeguerra.wordpress.com/>>, consultat el 1 de maig de 2012.
- PEHELE, %Las propagandakompanie (pk) alemanas+, *Paper blog*, 2012. <<http://es.paperblog.com/las-propagandakompanie-pk-alemanas-959065/>>
- <<http://www.exordio.com/1939-1945/codex/vsoldado/periodismo.html>>, consultat el 14 de setembre de 2012.
- <<http://www.nodo50.org/ameco/Docuacorrespons.htm>>, colultat el 17 de setembre de 2012.
- <<http://fotografiasycreatividad.blogspot.com.es/2008/10/fotos-que-marcarn-la-historia-del-siglo.html>>, consultat el 8 d'octubre de 2012.
- <http://www.elmundo.es/documentos/2003/04/guerras_olvidadas/>, consultat el 24 d'octubre de 2012.
- <<http://www.rebelion.org/noticia.php?id=78891>> , consultat el 24 d'octubre de 2012.
- <<http://ca.wikipedia.org/wiki/Portada>>, consultat el 2 de novembre de 2012.
- MÒNICA HERNÁNDEZ, %Christine Spengler: %En la guerra, la reportera accede a mundos vedados+, en *El País*, 2012.
<http://blogs.elpais.com/mujeres/2012/09/christine-spengler-en-la-guerra-es-m%C3%A1s-%C3%BAtil-ser-mujer-reportera-porque-accedes-a-mundos-vedados.html>, consultat el 7 de desembre de 2012.

- **Durant quants anys et vas dedicar al periodisme de guerra?**

Per començar, jo no m'he dedicat mai al periodisme de guerra, en tot cas, he sigut enviada especial en zones en guerra. Mai m'he considerat corresponsal de guerra sinó que en una època determinada em va tocar anar a cobrir una sèrie de conflictes bèl·lics una mica per casualitat. El primer conflicte que vaig viure d'aprop va ser l'any 1994 a Ruanda. La guerra havia acabat feia poc i vaig anar-hi per cobrir l'èxode de prop de 2 milions d'hutut cap al Zaire (avui República Democràtica del Congo) fugint de les possibles represàlies dels tutsis. Milers de persones van morir en aquells camps de refugiats a la zona del llac Kivu a causa del còlera i de les males condicions en les que vivien. Nosaltres vam anar a fer aquesta història però des d'allà vam poder entrar a Ruanda on encara vam poder veure les fosses comunes del genocidi dels hutus contra els tutsis i els efectes d'una guerra tan salvatge. L'últim conflicte bèl·lic que vaig cobrir va ser la guerra de l'Afganistan al 2001, on a partir d'una dura experiència, vaig decidir que ja en tenia prou i vaig deixar d'anar a les guerres. És a dir, m'hi vaig dedicar d'una forma més o menys intensa durant 6 o 7 anys.

Després d'estar bastants anys sense anar a un conflicte recentment he cobert la revolta a Egipte contra Mubarak i el seu règim.

- **Sempre vas voler dirigir la teva professió cap al periodisme de guerra?**

No, la veritat es que va sorgir sense buscar-ho, i per mi ha sigut una experiència inoblidable. Cobrir un conflicte bèl·lic et dona l'oportunitat de veure la història amb els teus propis ulls, ser testimoni del que està passant, del que tu saps que després sortirà en els llibres de història, i això, clar, és un privilegi. Per un periodista això és el màxim. A més, en situacions de guerra podríem dir que se't dispara la adrenalina, tot s'intensifica, et sents molt viu en una situació tan extrema. I això fa que hi hagi periodistes que s'enganxin a les guerres.

a que no saben estar en lloc si no estan en
m que la vida en un conflicte és molt més
intensa i després quan tornes a casa, te n adones de les banalitats per
les quals ens preocupem en la nostra societat. A mi em va agradar molt
poder fer això. Ara no ho faig, però també estic contenta amb la meva
feina actual.

- **En quines guerres vas treballar com a corresponsal de guerra?
Quina va ser la més dura, cruenta?**

Els conflictes bèl·lics en els que vaig estar van ser Ruanda, Israel (el
conflicte entre jueus i palestins), he estat a la guerra de Bòsnia, la de
Kosovo, al final de la guerra de Croàcia (la recuperació de la Kraïna per
part dels croats) i a la guerra de l'Afganistan. Totes les guerres són molt
dures però personalment les més impactants per mi van ser la guerra de
Bòsnia i la guerra de l'Afganistan, per motius diferents. La guerra de
Bòsnia perquè vam poder compartir amb els bosnians el setge de
Sarajevo, una ciutat que era com una presó ja que estava totalment
rodejada pels serbis i era gairebé impossible sortir d'allà. Quan jo hi vaig
arribar feia gairebé 3 anys i mig que havia començat la guerra i vaig
quedar sorpresa per la solidaritat que hi vaig trobar. Crec que els
habitants de la ciutat van descobrir ben aviat que la única manera de
sobreviure era ajudar-se els uns als altres. Ningú es podia permetre el
luxe de ser egoista perquè si no s'ajudaven mútuament no podien tirar
endavant. I això, en unes circumstàncies en què queien bombes i els
franc tiradors serbis no deixaven de disparar contra els civils, era
absolutament commovedor.

L'altra guerra que em va impactar molt va ser la de l'Afganistan, perquè
és un país radicalment diferent al nostre, molt i molt endarrerit i on el
radicalisme islàmic hi era molt present. A més en aquesta guerra ens va
passar l'episodi més greu que jo he viscut. En un viatge entre les ciutats
de Jalalabat i de Kabul uns suposats talibans van atacar el convoi en
què viatjàvem un grup de periodistes i en van matar 4.

Julio Fuentes i una periodista italiana Maria
nt havia compartit l'habitació de l'hotel amb mi

fins aquell dia. Aquestes morts em van impactar molt i em van fer
replantegar si valia la pena jugar-te-la tant.

- **Per quina agència treballaves?**

Sempre he treballat per TV3.

- **Com funciona l'assignació dels destins per cobrir un reportatge?
(va per zones, continents, tipus de conflicte, personalitat del
reporter...) Quantes persones formen l'equip?**

A TV3 no t'obliguen mai a anar a una guerra, et pregunten si vols anar-
hi. De fet, hi ha molta gent que diu que no, sobretot els que ja tenen una
família estable. En aquells moments, jo quan vaig anar a aquestes
guerres no anava com a redactora sinó que anava com a ENG. Els ENG
érem una secció dins la redacció d'informatius on hi havia periodistes
que, a part de fer de redactors, a més a més havíem estat formats per
gravar amb la càmera i per editar les cròniques. L'ENG és una figura
molt polivalent perquè pot fer de redactor, de càmera i de muntador.
Llavors, anàvem normalment en equips de quatre persones formats per:
un redactor de la secció d'internacional (perquè ells tenen més
informació ja que treballen cada dia investigant el què passa al món),
dos ENGs, que érem dos periodistes que fèiem o bé de càmera o de
muntador i també ajudàvem al redactor a fer la crònica, o de vegades
també fèiem els directes. Per exemple, si el redactor feia la crònica, com
que als telenotícies normalment ens demanaven dues coses, un directe i
una crònica, llavors dels dos ENGs un feia de càmera i l'altre feia el
directe. D'aquesta manera donava més joc, vull dir, sortien més cares en
pantalla, semblava que TV3 hagués desplaçat molts periodistes a aquell
conflicte.

iem que formava l'equip era un productor, que logística: és qui porta els diners, qui contracta els hotels i els xofers, qui busca els traductors, qui s'encarrega també de gestionar els enllaços per enviar les cròniques i per fer els directes... És a dir, és la persona que s'encarrega de la logística del desplaçament i no tant de la feina periodística.

- **Com funciona la logística? (quan arribes al destí: et busques l'hotel / el tens assignat, tots els reporters esteu en el mateix lloc..?)**

Sovint en aquets conflictes la majoria dels periodistes s'allotgen en un mateix hotel perquè així es comparteix informació i perquè en el cas de les televisions en aquests hotels és on van les principals agències que donen servei als altres mitjans televisius per enviar les seves cròniques. Normalment això es fa en un hotel bo, situat a la ciutat més propera al conflicte. No forçosament ha de ser la capital, perquè el conflicte pot estar en una altre zona. Llavors tots els periodistes intenten anar a aquell hotel, però moltes vegades si tu arribes molt tard i l'hotel està ple, t'has de buscar la vida per aconseguir un altre hotel o de vegades fins i tot si és un lloc amb molt poca infraestructura, has de dormir en cases particulars.

- **T'afecta psicològicament el fet de cobrir un reportatge de guerra? Com ho afrontes?**

Això depèn de cadascú, la veritat és que en una guerra vius totes les sensacions al cent per cent, tant les coses bones com les dolentes. Et sents molt viu en una guerra perquè tens la mort molt a prop i el contrast fa que tu et sentis molt viu. A més, veus el millor i el pitjor del gènere humà en una guerra, tot és molt extrem, surt la generositat més gran per part de les víctimes (com s'ajuden els uns als altres), o tot el contrari. Vull dir que en una guerra les situacions sempre és porten al límit. Llavors clar, cadascú ho viu d'una manera diferent. Jo he plorat en alguna ocasió.

guerra de Kósovo. Nosaltres estàvem a ra amb Kosovo (don el règim havia expulsat a tots els periodistes) i vàiem com arribaven riuades i riuades d'albanesos que fugien de Kosovo, persones a qui el règim de Milosevic posava en trens per expulsar-los del país. En aquell moment a Macedònia no estaven preparats per rebre els milers i milers de refugiats que arribaven procedents de Kosovo i els anaven acumulant en uns descampats al costat de la frontera, en mig del fang, en mig dels excrements, etc. Allà no tenien menjar ni aigua, era terrible. Les ONGs van trigar quatre o cinc dies en poder organitzar-se per ajudar a tota aquella gent, les Nacions Unides també van trigar molt per poder ajudar-los i clar, era una situació molt dura. Nosaltres estàvem allà el mig filmant una situació completament desesperant. Veies a gent que era molt com tu i com jo, pensaves que aquella podia ser la teva germana, la teva tieta o el teu pare. I clar, això et toca molt i aquí sí que me'n recordo com en un moment determinat mentre jo estava filmant va arribar un tractor d'una ONG (perquè anaven amb tractors d'albanesos que vivien a Macedònia) que repartien pa, ja que era l'únic que tenien. I de fet, no es podien ni aturar ja que si saturaven la gent se'ls hi llençava a sobre i ja no podien repartir-lo. Llavors, jo vaig veure el tractor que venia i un senyor que estava en mig del camí del tractor que ni es va aixecar. Jo vaig pensar: %és que l'apaxafarà, l'atropellarà!+, aquell home ja havia dimitit de la vida i jo l'estava filmant. Recordo que vaig acabar el plano i em vaig posar a plorar- Quan vaig mirar al meu voltant estàvem plorant tots els de l'equip, perquè era terrible. Eren excrements, brutícia, les mares intentant canviar els bolquers als seus fills.. O sigui estaven tirats en mig d'un camp, sota la pluja, encerclats per l'exèrcit de Macedònia que els volia tenir controlats. El més fort de tot és que mentre nosaltres ploràvem els refugiats ens consolaven a nosaltres, ens deien %no ploreu que la guerra s'acabarà, que ja s'acaba+ i això encara era pitjor, perquè pensaves: %és que jo d'aquí una setmana me'n aniré a casa meva tan tranquil·lament, el més trist és el futur que t'espera a tu, a qui han expulsat del seu país+. Eren ells els qui ho havien perdut tot i eren ells els que ens consolaven.

ions sempre tens la sensibilitat a flor de pell. caps de TV3 ens van fer tornar de Kósovo, perquè hi portàvem molts dies i van enviar un equip de relleu per tal que nosaltres poguéssim descansar. Quan vaig arribar a casa jo posava la tele a les quatre de la matinada per a veure des de la CNN si hi havia novetats, perquè pensava: %Que faig jo aquí tranquil·lament a casa meva quan allà estan matant i passen coses tan greus?. Quan tornes d'una guerra te n'adones que aquí la gent viu preocupada per coses molt tontes i banals, i clar tu vens d'una situació molt dramàtica i llavors és un xoc quan tornes. Tu estàs molt sensibilitzat pel que està passant allà i la gent d'aquí t'expliquen els seus problemes quotidians que a tu et semblen una tonteria i llavors no t'adaptes. I tot això fa que hi hagi aquests reporters de premsa escrita que van sols - nosaltres al ser televisió tenim la sort de ser sempre un equip de tres o quatre i per tant estem més acompanyats- però bé, el que volia dir, és que hi ha un cert tipus de periodistes veterans que han fet moltes guerres i que ja s'han enganxat a aquesta manera de viure i que són persones que els hi costa molt tornar a casa i viure dins de la normalitat. En aquests casos es diu que són els periodistes de les tres D's, que en anglès és: %depressive+ (depressiu), %drunk+ (alcohòlic) i %divorced+ (divorciat). Hi ha molts periodistes així, d'aquests que són històrics i que han recorregut el món tot sols cobrint guerres de tot tipus. Per això et dic que jo no m'he considerat mai una periodista de guerra, aquests sí que potser ho són. Sempre van d'un conflicte a un altre. Ara afortunadament hi ha menys conflictes, però abans, durant molts anys podien anar saltant de l'Àsia a l'Àfrica, a Amèrica.. i anar fent conflictes l'un darrera l'altre. Això provocava que molts periodistes es divorciessin (divorced), la família no aguantava això i ell/a no aguantava la seva família quan tornava; molts bevien (drunk), he vist als *halls* dels hotels periodistes bevent molt, suposo que per oblidar, per evadir-se. I depressius (depressive), molts necessiten aquests estímuls a %tope+ per viure, perquè sinó la seva vida no té sentit.

Professionals que han deixat la seva feina per

Jo mateixa va arribar un punt que vaig pensar: *«Aquesta vegada m'ha tocat massa d'aprop»*. Resulta que a l'Afganistan nosaltres anàvem en un convoi de periodistes de diferents països que es dirigia cap a Kabul i estàvem en una zona on els talibans del Bin Laden estaven en retirada. L'equip de TV3 anàvem en el primer cotxe que encapçalava el convoi i en un moment determinat vam parar per fer un *«riu»*, per anar al lavabo. Al parar ens van avançar tots els altres cotxes i nosaltres vam quedar a la cua del convoi. Al cap de vint minuts van matar als periodistes del primer i del segon cotxe. Clar vint minuts abans nosaltres érem el primer cotxe! No sabem què hauria passat, perquè mai ho saps. No està clar si els assassins eren talibans o eren simples bandits perquè a part de matar-los els van robar tot el que portaven. Ja se sap que en aquestes circumstàncies els periodistes porten molt diner en efectiu. En una guerra sempre portes diners en efectiu, no pots anar amb una targeta de crèdit perquè no hi ha caixers i en canvi necessites molts diners que gastes en hotels, traductors, transport.. i tot és molt car, a més portes càmeres que valen molts diners. El cas és que els assaltants els van parar i sembla que un dels periodistes es va posar a discutir amb ells i els van acabar matant. Mai saps si a nosaltres ens hauria passat el mateix o no, però si que és veritat que aquesta vegada em va tocar molt de a prop. A més dues de les víctimes eren un periodista espanyol que nosaltres coneixíem molt (en Julio Fuentes del diari El Mundo) i una periodista italiana del *Corriere de la Sera* que fins aquell dia havia compartit habitació d'hotel amb mi perquè no hi havia prou habitacions per tothom. Tot això em va fer pensar que potser ja n'hi havia prou. Però no és que digués: *«Ja no vull anar-hi més»*, sinó que em vaig dedicar més cap a altres coses i després ja no se'm va presentar l'oportunitat de anar a més conflictes perquè jo vaig marxar dels Telenotícies per anar a dirigir un programa, etc. I em vaig allunyar una mica d'aquesta feina.

uen la informació depenent dels seus
per a qui treballen?

És complicat. Jo crec que a tv3 hem intentat sempre explicar la veritat, jo no m'he sentit mai pressionada, ni ningú m'ha dit mai què haig de dir, i menys en una guerra de aquestes tan llunyanes. Ara bé, els periodistes dels països implicats en les guerres, per exemple els periodistes americans, tenen moltes més pressions alhora de donar una visió determinada, ja que ha de ser una visió pròxima a la del seu govern. Un govern que ha enviat a milers i milers de soldats a morir en un altre país i que per tant s'hi juga molt, per això pressionen molt als mitjans de comunicació perquè donin una visió que justifiqui la invasió o la guerra en aquell país. Manipulació n'hi ha sempre, els mateixos periodistes segurament segons les seves creences i ideologies també tindran criteris diferents a l'hora d'explicar un mateix fet. Tu mateixa quan resumeixes una informació, quan fas una peça d'un minut i mig per televisió per força ja estàs manipulant, perquè t'estàs centrant en una cosa molt concreta, no ho pots explicar tot, a vegades et quedes a la superfície... Clar, llavors s'ha de valorar el conjunt de cròniques que has enviat... És complicat, però clar la veritat, la veritat absoluta i l'objectivitat absoluta no hi és.

- **Qui són els principals beneficiaris d'una guerra? Qui fa negoci? (transport, hotels per periodistes...).**

Sobretot qui fa negoci en una guerra són els fabricants d'armes, tot el que és la indústria armamentística. Espanya per exemple fabrica moltes armes, és un país que té una indústria d'armament força important. Això sí, després els diferents governs espanyols (ja siguin socialistes o populars) envien l'exèrcit espanyol a pacificar països, quan resulta que som un país fabricant d'armes perquè la gent es mati. Tot plegat és una gran hipocresia. S'ha de saber que el negoci de les armes, juntament amb les drogues i la prostitució són els tres grans negocis del món.

t fa negoci, com per exemple la gent que fa de primera necessitat com els aliments o el gasoil, però no es pot comparar amb una empresa que fabrica armes o amb els que les venen de sota mà. Perquè la majoria dels cops els governs de països fabricants d'armes les venen a altres governs però si aquella guerra és contra una guerrilla, aquesta no pot trucar ala porta al govern o a una empresa demanant armes, llavors es crea el que popularment es coneix com a mercat negre de les armes. Un mercat que mou una quantitat de diners impressionant.

En relació als periodistes que cobreixen una guerra és evident que també hi ha gent que fa diners com per exemple els hotels, els lloguers dels cotxes, els traductors... Els preus es disparen quan hi ha guerres perquè els recursos són escassos i tots se n'aprofiten. Però sense cap dubte qui fa més negoci és la indústria de l'armament.

- **Per què no es parla de algunes guerres?**

Jo crec que moltes vegades no es parla de aquestes guerres perquè el món encara té una visió molt occidental. A dia d'avui al món encara manen els Estats Units i Europa i això fa que hi hagi una mirada molt lligada als interessos de aquests països . Per tant, es parla molt de les guerres que poden afectar a Occident i poc de les que ens afecten menys. Es va parlar molt de la guerra dels Balcans perquè estava succeint al cor de Europa. També van ser molt mediàtiques les dues guerres del Golf i la de l'Afganistan.. perquè eren guerres on els Estats Units estaven implicats en primera persona. Per tant, sempre parlem de les guerres que afecten a Occident. En canvi totes aquelles guerres que normalment són més cruentes que les guerres mediàtiques però que passen a l'Àfrica, a l'Àsia o que havien passat a sud Amèrica no se'n parla perquè no ens afecta tant directament a nosaltres. També hi ha un cert %menyspreu+cap a tot allò que passa al Tercer Món i per tant no se li dóna tanta importància, com dient que %ja se sap que aquests països són com més primitius i ja se sap que es maten+i mentrestant Occident va continuant vivint sense fer-hi res.

accidentals no se'n fan gaire ressò també és cert que les guerres també s'hi amaguen interessos de companyies d'Occident. Per exemple, en les guerres d'Àfrica hi ha interessos de grans companyies petroleres, d'extracció de minerals... com ara a la guerra del coltan, de diamants, de petroli... Sempre hi ha empreses internacionals que estan per allà controlant els seus interessos i afavoreixen a un bàndol o a un altre en funció d'aquests interessos. És més difícil cobrir aquestes notícies d'aquests països si cap de les grans potències envien les seves tropes per controlar el territori, però això no vol dir que no hi hagin mitjans que ho expliquin. Encara hi ha mitjans independents que tenen clar la missió del periodisme i que informen sobre aquests conflictes més llunyans. Uns conflictes que, per altra banda, a la televisió només surten si hi ha imatges impactants. El cert, però, és que cada vegada hi ha menys diners per enviar reporters a aquests conflictes. Perquè clar, enviar gent a la guerra és molt car, has de fer assegurances, has de pagar hotels, a vegades necessites seguretat, tots els preus es multipliquen.. per tant és molt car i cada vegada és més difícil que, tot i que hi ha diaris més preocupats per explicar la realitat del que passa en el món, puguin tenir prou recursos per cobrir aquets conflictes.

- **Doncs, informes des de primera línia? O des del que t'expliquen?**

Això depèn molt del tipus de conflicte. En els que jo he cobert normalment nosaltres no anàvem al front, alguna vegada ens hi havíem acostat però pensa que és molt perillós i nosaltres fèiem més aviat, peces complementaries. Intentàvem mostrar històries més humanes de la rereguarda. Les grans agències internacionals ja tenien mitjans per aconseguir les imatges més genèriques del front i llavors el que es feia a TV3 és que des de la secció d'internacional a Barcelona feien un vídeo sobre com estaven avançant els fronts, sobre quina ciutat havia caigut i quina no... I nosaltres fèiem una peça més humana, explicàvem com la població civil estava vivint aquella guerra a través de casos concrets.

r a vosaltres o us compliquen la feina? I els

L'exèrcit intenta complicar-te la vida, moltes vegades no et deixen accedir a llocs, has de passar molts controls per accedir als llocs on tu vols anar, ells no intenten complicar, la veritat és que no ells no posen gens fàcil perquè hi accedeixis. Però això també depèn molt de les circumstàncies i del tipus de conflicte.

Pel que fa a la població civil - sobretot això es va veure molt a la guerra de Bòsnia- la gent confiava molt en els periodistes al principi de la guerra. Era tan gros el que estava passant que la població civil volia que el món ho sàpigues a través dels periodistes, perquè pensaven que si el món ho sabia aquella bogeria s'aturaria. Però tres anys i mig després, els mateixos bosnians veien que el món sabia perfectament el que estava passant al seu país però, en canvi, allà no s'havia aturat res i Europa no havia fet res. Llavors si que notaves aquest canvi d'actitud cap els periodistes. Desconfiaven de nosaltres perquè es van adonar que no servia de res ajudar als periodistes perquè expliquessin el seu drama perquè els governs igualment es feien els sords. O sinó es feien els sords no trobaven els mecanismes per arribar a acords entre els diferents països per imposar una solució a la guerra. En el cas de la guerra de Bòsnia hi havia països europeus que havien pertanyut al bloc de l'est durant la guerra freda i que per tant estaven a favor dels serbis- ja que aquests eren els hereus de l'antiga Iugoslàvia, un país amic del bloc comunista- i altres països que veien que les vertaderes víctimes del conflicte eren els bosnians. I clar, com que la mateixa Europa estava dividida a favor d'un bàndol o de l'altre els diferents governs no es podien posar d'acord per aturar aquella guerra. La diplomàcia a vegades és molt lenta i complicada i això dificulta tremendament la resol·lució de conflictes. És cert que al principi la gent ajudava els periodistes perquè expliquéssim la barbaritat que estava passant amb molta confiança cap a nosaltres, però clar, quan van veure que anaven passant els anys i que allò no s'arreglava es notava una certa desconfiança cap a la utilitat de la feina dels periodistes.

corresponsals hi ha aproximadament en

En comparació amb els homes sempre hi ha moltes menys dones, no et sé dir el percentatge, però d'haver-ne hi ha algunes.

- **Has patit situacions discriminatòries per ser dona? Has estat alguna vegada en perill per aquest motiu?**

On jo he tingut més problemes per treballar essent dona és en els països musulmans. Hi ha països musulmans que amb que et tapis una mica ja ni ha prou. Però hi ha d'altres països amb règims islamistes radicals com l'Afganistan o el Pakistan on és molt difícil treballar-hi sent una dona. Perquè si per exemple vas a entrevistar a dirigents de sectes islamistes radicals és com si la dona fos transparent, és que ni et miren, ni et dirigeixen la paraula. Llavors, en aquests llocs si que és molt difícil. Si anàvem amb un redactor home només és dirigien cap a ell, a les dones ni ens miraven ni ens dirigien la paraula. Ni tan sols ens donaven la mà per saludar-nos. Més d'una vegada m'havia quedat amb la mà estesa esperant que aquell senyor em saludés però ells actuaven com si jo no hi fos perquè jo era dona. Però per altra banda quan tocava fer històries més humanes i entrar en el si de les famílies el fet de ser dona podia ser un avantatge. Per exemple, recordo una vegada que havíem de fer un reportatge sobre les dones islamistes i clar, el meu company home es va haver de quedar fora de la casa i només vaig poder entrar jo amb la càmera per parlar amb les dones. Perquè en aquests països són tan radicals amb la religió, un home de fora de la família no pot estar a la mateixa habitació que una dona. Llavors, aquí sí que les dones periodistes teníem un avantatge per poder explicar el punt de vista femení del conflicte, perquè un home no ho hauria pogut fer. Ja se sap que a la vida sempre hi ha avantatges i desavantatges per tot. Però bé, encara hi ha molts països que veuen a les dones amb una mirada molt diferent amb la que veuen als homes i a vegades pots tenir una mica més de dificultats, sobretot amb països on les tradicions i la religió són molt masclistes.

- **Durant quants anys t'has dedicat al periodisme de guerra?**
Porto ja 23 anys.
- **Sempre vas voler dirigir la teva professió cap al periodisme de guerra?**
Sí, des que era petit. Jo sóc de aquells nens que han complert un somni de la infantesa. Els meus pares van comprar la primera tele de casa i el primer que vaig veure un senyor que es deia González Green, periodista de TVE, en la guerra del Sinaí. I vaig dir, vull ser això, periodista, de guerra i de la tele. I cada esforç acadèmic que vaig fer va ser per complir aquesta vocació.
- **En quines guerres has treballat com a corresponsal de guerra? Quina ha sigut la més dura, cruenta?**
Sàhara Occidental, Bòsnia, Kosovo, Afganistan, Líban, Geòrgia, Tunísia, Líbia... Totes són dures, però recordo de manera molt dramàtica l'intent de genocidi de la població albanesa a Kosovo el 1999 i la guerra del Sud del Líban del 2007.
- **Per quina agència o mitjans has treballat?**
He treballat pel diari AVUI i des del 1990 estic a TV3.
- **Com funciona l'assignació dels destins per cobrir un reportatge?**
Es té en compte la especialització per àrea geogràfica. Però en cas de conflictes armats, la direcció envia a les persones que tenen experiència en el camp de batalla. No s'hi obliga a anar a ningú.
- **Quantes persones formen l'equip?**
Habitualment va un periodista, un càmera i un productor.

a?

el productor: buscar allotjament, transport, traductor, si falta menjar, doncs buscar-lo i es busca la manera de poder enviar les cròniques a través de satèl·lits o d'altres mitjans. El periodista s'ha de concentrar en fer les cròniques. Però de vegades viatjo sense productor (per raons de pressupost) i aleshores aquesta feina logística la fem el càmera i jo.

- **Tafecta psicològicament el fet de cobrir un reportatge de guerra? Com ho afrontes? Coneixes casos de professionals que han deixat la seva feina per aquesta raó?**

Clar que tafecta. La destrucció, la mort, la maldat, les pèrdues... tot això tafecta... de vegades de manera silenciosa, sense que ta donis. Penses que controles els teus sentiments, però tot allò es va acumulant fins que acaba esclatant en forma de depressions. Com ho afronto? Assumint que sóc un ésser humà i que tinc els meus límits. No sóc ni vull ser un Superman. Tinc companys que han quedat molt tocats. Se'ls anomena 3D. de %depressive, drunk and divorced+ depressiu, borratxo i divorciat. Ho perden tot i com ja no tenen res a conservar se'lsarrisquen en el font de batalla i moren.

- **Els periodistes modifiquen la informació? Depèn dels seus objectius o depèn de per a qui treballen?**

Modificar la informació? La informació és una matèria modelable. Nosaltres no la modifiquem, simplement laexpliquem, la interpretem. Els periodistes hem de ser independents dels poders econòmics o polítics. Així hauria de ser, però no sempre passa. Nosaltres només hauríem de rendir comptes amb la societat.

Beneficiaris d'una guerra? Qui fa negoci?

negoci amb un conflicte, especialment quan un conflicte esclata de manera artificial, per satisfer interessos. La guerra en general és la manera extrema en què dos rivals solucionen les seves diferències. Darrera d'una guerra, hi ha la insatisfacció els bàndols, per motius religiosos, territorials, deliberament, econòmics, mediambientals. Però hi ha guerres instrumentals que s'organitzen per vendre armes, per fer diners amb el contraban o la reconstrucció.

- Són informants de primera línia? O des del que t'expliquen?

Quan estàs a la redacció, no tens més remei que construir informacions en base al que t'expliquen els companys que són allà. Són mitjancers. Per això, quan alguna cosa és important, és millor que no siguis tu el que observis, sense mediacions, el que està passant per donar una informació més honesta.

- Els soldats són aliats per a vosaltres o us compliquen la feina? I els civils?

En la guerra cadascú fa el que li toca. Els militars tenen la obligació de guanyar la guerra. I el periodistes, informar. De vegades, nosaltres podem ser una molèstia per als militars en el camp de batalla, ja que no els agraden les interferències. Els civils, en canvi, volen que nosaltres informem, que expliquem al món les seves desgràcies, tot lo injust que és la seva situació. De fet, crec que la obligació principal nostra és perdre la neutralitat en el cas dels grans crims i sempre estar al costat de les víctimes civils.

- Quin nombre de noies corresponsals hi ha aproximadament en cada guerra? Creus que tenen la mateixa valoració que els homes?

Impossible de calcular. Cada cop hi ha més. I per suposat, tenen la mateixa valoració.

er dona pot ser un obstacle per a les
o un avantatge?

Les dues coses. Hi ha països on la consideració social de la dona és inferior a la de l'home i aleshores la seva feina es veu dificultada.

- **Creus que pateixen algun tipus de discriminació per aquest motiu?**
Exacte, sí, però passa poc, francament. Tinc companyes que només parlen malament d'Afganistan, però això era abans. Ara les coses han canviat.

- **Durant quants anys t'has dedicat a fotografiar conflictes bèl·lics?**

En conflictes bèl·lics bàsicament he estat als Balcans. Jo començo la meua carrera al 1991 i acabo el treball dels Balcans al 2000. Continuo després dos anys i pico treballant per un documental, però ja en temps de pau. Al 2009 vaig retornar per fotografia els protagonistes que havia fotografiat a la guerra per veure com estaven. I amb això van fer un documental per TV3. Vam escollir gent que a mi m'interessaven molt perquè no sabia que havia passat amb ells. Com per exemple aquesta família (*mostrant-me una fotografia*), aquesta nena és la *Andrea* que tenia cinc anys quan van matar al seu pare, la retrobo cinc anys després, quan ella en tenia vint i és una de les protagonistes. La *Amra* és una altra, aquesta foto està feta al 2003 durant la guerra de Bòsnia i la retrobo també sis anys després. És a partir del testimoni de cinc o sis persones, que parlen sobre el què ha suposat per ells la guerra i com és refà una vida després d'un conflicte.

- **Sempre vas voler dirigir la teua professió cap a la fotografia de guerra?**

No, jo crec que el factor atzar és molt important a la vida. Jo vaig estudiar la carrera de fotografia aquí a Barcelona i quan acabo l'any 1989 no sabia per on començar i me'n vaig anar a viure a Londres. Vaig viure allà durant tres anys i l'últim any allà vaig fer un postgrau i vaig començar a fer pràctiques a dos diaris britànics. Llavors, va coincidir que començava tota la desintegració de Iugoslàvia, i vaig parlar amb l'editor gràfic del *Times* i li vaig dir que m'interessava anar cap allà i treballar per ells. Jo ja havia fet col·laboracions amb ells i em va dir que sí. Vaig marxar per cobrir el procés de desintegració, el que passa és que en qüestió de dues setmanes va començar la guerra. Aleshores has de decidir què fas: si et quedes, si marxes, si seràs capaç de suportar-ho...

ans treballaves en aquesta guerra?

Times, però anava com a freelance, com a fotoperiodista independent, però per ells. Llavors, jo anava produint fotografies i cada tres o quatre dies les anava enviant per avió a la redacció de Londres. Jo de fet, no veia les fotografies que feia perquè enviava directament els carrets sense revelar. Per mi ha estat un avantatge anar sola, moltes vegades quan arribes al país et vas trobant contínuament amb la resta de freelance, però la veritat és que anar sola és molt dur. En moments de pura guerra sempre he buscat tres o quatre persones per compartir traductor o cotxe. En moments de postguerra que has de buscar els temes (perquè aparentment no passa res i tu has de buscar-te la actualitat), doncs és duríssim. A més, les situacions són precàries: havies de viatjar en trens, de nit, arribaves a ciutats desolades a l'est d'Europa, en hotels horribles, sola... Pensaves: Què faig jo aquí?+

No obstant, anar sol t'obliga a espavilar-te molt, no tens a ningú que et tregui les castanyes del foc, tu has d'imposar una disciplina de feina.

- **T'afecta psicològicament el fet de cobrir un reportatge de guerra?** **Com ho afrontes?**

Em va afectar molt la situació dels Balcans. Aquell primer viatge que havia de durar un mes, el vas allargant i allargant... De manera que vaig anar tornant durant deu anys.

La persona que va només a fer fotos, només a obtenir bones històries, bons reportatges... al final jo crec que ningú ho aguanten ni justifiquen la feina que estan fent. Tu t'interessa molt a un altre nivell: la implicació amb la gent, el coneixement del país.. Veure que estan passant coses tan greus de sobte tu tornar a la teva ciutat, a Londres o Barcelona t'impedeix a moldar-te a la normalitat mentre saps que allà està passant tot allò. Per exemple, el dia que s'inauguraven els jocs olímpics a Barcelona a finals de juliol del 1992, va ser la mateixa setmana en que es donen a conèixer els camps de concentració a Bòsnia. Clar, és una cosa demencial quan tu tot això ho estàs vivint en primera persona.

ar-se a aquesta vida quan tornem aquí, perquè
s part d'allò que no pas d'això.

Tu no captures molt la història, jo no he trobat cap història que m'atrapés tant com la dels Balcans. Per exemple, vaig anar a un soterrani que utilitzaven com a hospital i vaig veure una noia que estava a punt de morir. En aquestes situacions no pots gairebé ni parlar, llavors tu has d'aproximar amb molt de respecte i se estableix un contacte visual on tu pots intuir si la persona t'accepta o no. Vaig arribar allà i al intercanviar un somriure amb ella i vaig entendre que em donava permís per fer la fotografia i així poder expressar els seus sentiments.

Per mi l'increïble de fer el documental va ser que jo recordava perfectament les persones que vaig fotografiar però per ells vaig passar desapercebuda en aquells moments. Un altre exemple és el primer cadàver que jo em vaig trobar, la parella que estava al seu costat recollien el cadàver perquè se l'emportessin en cotxe. Doncs quan jo arribo a casa seva tant de temps després i m'identifico, ells no saben qui sóc. En canvi, quan els hi vaig ensenyar la foto els homes van %lipar+, perquè llavors van recordar-me. Aquest home recordava que el seu veí estava estirat al terra i recordava com jo estava amb la càmera de fotos, tremolant-me les mans, fotografiant el moment. En aquests moments tu t'impliques molt amb les seves històries i ells ho estan passant tant malament que ni se n'adonen que hi ets allà la majoria de cops. Llavors al tornar, és veritat que se estableix una relació molt bèstia, perquè els moments tant durs uneixen molt.

Tu no ets només un fotògraf que immortalitzes això i no t'afecta, però si tu entens que la teva feina té sentit, si tu entens que vols viure allò i que vols quedar-te allà, t'integres una mica en aquell paisatge. Però vertaderament són situacions que canvien la teva vida, aquesta guerra no era la meua guerra i en canvi la vaig viure, la vaig patir i vaig viure les conseqüències com si ho fos. Et canvia com a persona, tu no ets el mateix quan tornes. Però té coses molt bones, tens l'oportunitat de viure la vida en estat pur, aprens molt de les persones que coneixes, a nivell vivencial és tant enriquidor... I de fet, és això amb el que et quedes.

o les teves fotografies? Diries que és

Jo crec que aquest és un pensament que tenim les persones quan som molt joves i molt ingènues. En definitiva el que et mou és el teu propi interès per poder viure la història en primera persona i sobre el terreny. És una motivació originada de l'inquietud. Ara bé, penses: %Amb les meves fotos podré fer alguna aportació?+, lògicament vols pensar que sí, però al final et dones compte de que la capacitat que tu tens d'influir és mínima. La pots tenir a uns altres nivells, jo això sí que ho vaig constatar. Per exemple, tornes a la teva ciutat i et truquen d'instituts per fer xerrades per mostrar les fotos i explicar com està la situació allà, i amb això sí que pots incidir molt en el procés de sensibilització de la gent que no coneix res. Per tant, pots fer aportacions a diferents nivells, però pensar que els teus reportatges o les teves fotos afectaran algú o poden canviar alguna cosa, lògicament no.

- **Les informacions és poden manipular, passa el mateix amb les imatges? Si existeix manipulació, de què depèn, dels objectius del professional o de per a qui treballa?**

Sí que existeix la manipulació a aquest nivell també. Es pot manipular de moltes maneres. En el moment que tu canvies un peu de foto, canvies el context de la imatge, ja estàs enganyant. Et puc explicar un exemple que em va afectar a mi personalment. Es va publicar una fotografia on es veia una biblioteca destruïda a Croàcia, hi apareixia una noia mirant els llibres i intentant recuperar-los. Al peu de foto posava alguna cosa així com: %Una chica croata recuperando libros en una biblioteca de Croacia+. En principi el lector no té perquè sospitar de aquesta fotografia, no tenim manera de saber com se'està enganyant amb aquesta imatge. Però resulta que aquesta %muchacha croata+ era jo. Jo vaig anar a una biblioteca a fer fotos, on hi havia uns soldats, estava xafardejant, recollint llibres... Llavors, un fotògraf d'una agència em va fer una foto i va manipular el peu de foto dient que jo era una %chica croata+.

ar, manipular és molt fàcil amb la fotografia. El que un bon fotògraf, informador o periodista no ha de tenir la voluntat de manipular, però manipular és molt fàcil.

- **Tuas sentit alguna vegada censurada a causa de la realitat que mostraven les teves imatges?**

Jo he viscut prèviament la autocensura, no sí si és positiu o negatiu, però en certs moments és imprescindible. Per exemple, jo vaig poder fotografiar un camp de presoners a Croàcia. La gent que em va permetre accedir a aquest poble em van dir que ho podia fotografiar tot excepte el camp de presoners, però en un moment determinat vaig veure l'oportunitat de fer una foto, el que és diu popularment %obar una foto+i la vaig fer, perquè jo pensava que era molt important explicar que hi havia camps d'internament. Ara, un cop feta la foto has de pensar: %a difusió d'aquesta fotografia pot posar en perill la vida d'algu, d'aquests presoners?+. Llavors, jo mateixa vaig decidir no publicar-la, de fet ni la vaig enviar perquè jo sabia que podia ser una fotografia molt compromesa. Quan la publico? Doncs, deu anys després, en el marc d'un llibre, quan ja la foto no suposa cap risc.

Jo crec que és molt important que el professional reflexioni, molts cops pots tenir fotos que poden suposar un perill pels protagonistes. Ara, censura per parts dels mitjans, jo no n'he trobat mai. He trobat censura per part de les autoritats d'allà, molts cops m'han requisat material, però afortunadament als mitjans on jo he publicat el meu treball mai m'han censurat res.

- **Fins a quin punt arrisques la teva vida per obtenir una bona imatge?**

És molt difícil definir-ho, jo crec que és una cosa molt instintiva, ningú va a aquests llocs per deixar els ossos allà. Tens una sensació de que la taxa de perillositat és alta, de fet en els Balcans ho va ser molt (hi van morir molts periodistes allà). Clar, també tens una mica aquesta sensació de que això a tu no et passarà, però els hi passa als teus companys, i llavors jo crec que tots juguem amb un marge de prudència.

Has de arriscar, no pots documentar-ho des de de sentit que et diu on pots anar i quins dies,

una mena d'intuïció, que potser han matat algú on havies de anar i al final no hi has anat... Però clar, també pot ser a l'inversa. Jo personalment mai he pensat: %a foto per sobre de tot i si he de arriscar la vida la arrisco+, ara et trobes en situacions que penses: %avui no era el meu dia, però m'hi podria haver quedat+.

- **Quin nombre de noies treballant com ha fotògrafes hi ha aproximadament en cada guerra?**

Molt poques, especialment de noies fotògrafes hi ha mol poques, hi ha més redactors, però en el món de la imatge hi ha molt poques fotògrafes i càmeres de televisió dones.

- **Has patit situacions discriminatòries per ser dona? Has estat alguna vegada en perill per aquest motiu? Quins inconvenients té ser dona en aquesta professió? I quins avantatges té?**

Jo mai ho vaig viure com un inconvenient, justament perquè et mous en un món molt masculí: per la premsa, pels estaments militars... perquè qui fa la guerra en definitiva és l'home; el fet de que aparegui una dona fa que sorgeixi com una mena d'instint protector, masculista si li vols dir. Tu ets com un extraterrestre per allà, ells pensen: %una pobre noia, perduda per aquí..+i clar, això fa que treguin aquest instint protector que a mi m'ha ajudat moltíssim i me n'he aprofitat moltíssim de+ixò. Jo recordo un treball que no era purament de la guerra, sinó de la postguerra, que vaig fer després de guanyar la beca del *Photo Press*. Jo volia anar a unes mines, que era un lloc molt important de Kosovo on havien expulsat a tots els albanesos i només hi podien treballar els serbis en un règim de *apartheid* molt bèstia. Jo sabia de molts companys fotògrafs que havien intentat entrar en aquestes mines i no ho havien aconseguit. Jo vaig anar al ministeri d'informació de Kosovo (sempre he viatjat sola) i clar van veure allà a una noia sola, una mica simpàtica i espavilada i devien pensar: %vinga va pobreta..+. I a mi em van posar un cotxe oficial per anar a fer les fotos de les mines!

moltíssimes vegades, quan treballava amb
emmanaven que em poses al volant, perquè si
passes un control militar i condueix un home és com més agressiu. En
canvi, sempre cau més en gràcia una dona i això sempre ho he aprofitat
positivament. A mi no m'ha suposat un inconvenient mai, al contrari, ha
estat una gran avantatge en aquest context. No obstant, si t'equivoques vas a
l'Orient mitjà, les dones no podem entrar a molts llocs per tant oblida-
te'n. De la mateixa manera que els homes no poden entrar al lloc de les
dones. A mi m'ha passat a Israel això, en l'època de l'apartheid. Per
exemple, vaig poder accedir a una festa d'uns musulmans que
s'ajuntaven per pregar en una casa que inauguraven, perquè allà viuen
en clans i quan es traslladen fan grans celebracions. Clar, jo allà no
podia estar amb els homes, havia d'estar amb les dones perquè són dos
móns molt separats, però jo com que en lloc d'anar a un hotel sempre
llogo habitacions per dormir amb la gent del país vaig tenir accés a una
família. Gràcies a ells vaig poder, no només anar a la festa, sinó també
documentar la part on no podia anar, perquè ells entenien que era molt
important que un fotògraf estranger expliqués la situació tant injusta en
la que vivien. Una dona no hauria pogut entrar i jo vaig poder, però per
dues coses: perquè vivia amb una família albanesa, i per tant hi ha un
sentiment de confiança, i perquè una dona intimida poc.

Mayte Carrasco

- Els periodistes marxem corrents quan cau la última bomba+.
- El fotoperiodisme va més enllà del que ens expliquen els mitjans convencionals.
- Els nous mitjans virtuals, com ara twitter o youtube és interessant mirar fins a quin punt ajuden a conèixer la veritat i fins a quin punt ens poden manipular.
- S'ha arribat a sobredimensionar el paper de les TIC?
- Molt a constatat molt trobar informació de la situació actual dels països àrabs, els mitjans han deixat de parlar-ne després de les revolucions+.
- Critiquem com les dones àrabs són obligades a tapar-se, quan nosaltres som igual esclaves però despulant-nos +.
- Les retallades en la llibertat d'expressió es fan també a occident, a Espanya per exemple li diem propietat intel·lectual+.
- Hi ha molt de desconeixement sobre que és un país islàmic.
- El ciberactivisme potser no ha tingut tant d'impacte a les urnes després.
- Els bloggers s'autocensuren per no semblar activistes radicals.
- A partir de l'11S, al món occidental l'islam és relaciona amb violència i terrorisme.
- La primavera àrab busca la llibertat, la justícia... una millor qualitat de vida.
- Occident tenim molta mania d'imposar el nostre model, els hi correspon a ells triar el què volen+.

Samuel Aranda

- Des d'aquí tenim la visió de que tots els països àrabs són iguals i la veritat és que és absurd comparar-los+.
- Els mitjans molts cops et volen portar cap a un model d'informació més... en definitiva, que ven més una matança que un casament per exemple. +

pensar que la nostre societat és el model a

- El niqab és dolent si és impositiu, però no si és voluntari. Una noia em deia que aquí les dones s'amaguen darrera les ulleres de sol.
- A Yemen els poetes són els grans defensors de la llibertat d'expressió i són perseguits per les tribus que recolzen al règim.
- No podem anar donant lliçons pel món, mentre ells inverteixen en educació, occident inverteix el doble en armes per assegurar els seus negocis.
- El problema és que quan quatre barbuts surten al carrer i cremen una bandera americana surt a tots els mitjans com a islamisme extrem.

Leila Nachawati

- Lluita contra la censura
- Abans era més fàcil manipular la informació o no parlar sobre algunes guerres. Per exemple, no hi ha cap tipus de document gràfic de la matança que es va produir a Síria al 1982, en canvi avui en dia hi ha moltíssimes imatges i vídeos de les revolucions actuals.
- Gran impacte de les xarxes socials, per exemple a Kuwait, les manifestacions històriques que se'stan produint s'han organitzat per mitjà de twitter, i els mitjans tradicionals del país no cobreixen la notícia.
- Evolució de l'activisme, diferència mínima entre la visió dels i dels periodistes (blanc del règim).
- Hi ha una gran diferència entre la informació local i la internacional, cal complementar-la. Per exemple, parlant de Síria, des d'aquí molts cops parlem de guerra civil, quan ells ho consideren una revolució de la població davant el règim.
- El Niqab no permet exercir les activitats quotidianes a les dones, el hiyab sí.
- Portar bel, per elles no és un element que els fa invisibles, sinó molts cops tot el contrari, és un símbol de feminisme, els irrita la imatge de la dona occidental que les ve a salvar.
- No és realista pensar que el ciberactivisme és només per al bé.

ertar de la població després de tants anys de

- Occident mols cops pensa que ha de manipular per solucionar els problemes del món.
- Val la pena la revolució, val la pena intentar acabar amb aquests sistemes autoritaris i corruptes.

Teniu dificultats per informar? Per donar veu des de dins?

S: Jo abans d'anar a Yemen per exemple, vaig fer contactes per mitjà de Twitter i Facebook. Abans sense aquestes xarxes socials hauria estat impossible, ja que no deixen entrar a periodistes i aconseguir un contacte hauria sigut molt difícil. A més, hem après dels errors d'aquesta socialització dels mitjans i analitzem bé el nostre material abans de publicar-lo

M: A Síria és impossible entrar, ho has de fer de manera clandestina i els activistes et donen la seva versió dels fets. Però la veritat és que és força real la seva versió, no han d'inventar-se res perquè la realitat supera la ficció.

Com els periodistes podeu mantenir la independència?

M: És molt difícil intentar estar als dos bàndols. Per exemple a Síria, la premsa internacional té dues fonts, aquelles que provenen dels periodistes que han entrat de manera ilegal (que tenen com a font principal l'exèrcit lliure síri, donen la vida per tu, lligams afectius) i aquells que aconseguixen un visat per Dàmasco i obtenen la versió oficial del règim. A més, cal tenir en compte la premsa del propi país, les que es basen en fonts del govern i aquelles que provenen dels ciberactivistes. Per informar de la manera més objectiva possible cal distanciar-se i analitzar totes les fonts.

S: En moments històrics que absorbeix la realitat, has de fer allò que la indústria periodística et demana.